

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1940 JÚNIUS 1.

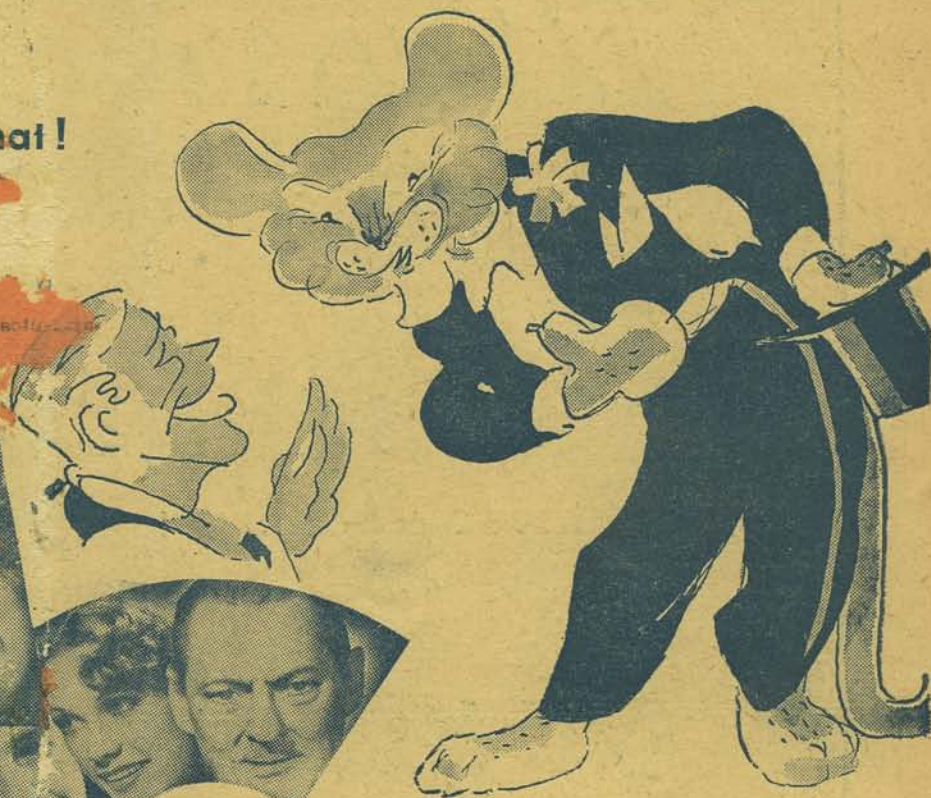
EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR.

II. ÉVFOLYAM 22. SZÁM.

1940-1941

Igazgató úr!

Jövök és hozom a sztárjaimat!

Fred Astaire
Lionel Barrymore
Wallace Beery
Eddie Cantor
Joan Crawford
Robert Donat
Nelson Eddy
Clark Gable
Greta Garbo
Judy Garland
Greer Garson
Hajmássy Ilona
Heddy Lamarr
Myrna Loy
Jeanette MacDonald
Marx Brothers
Robert Montgomery
Eleanor Powell
William Powell

Luise Rainer
Mickey Rooney
Rosalind Russell
Norma Shearer
James Stewart
Margaret Sullavan
Robert Taylor
Spencer Tracy

A világ legnagyobb
sztárjai
az oroszlán lobogója alatt!

1940-1941

HÁROM MIEGJIELENIÉSÜNK

Titkos megbízás

Dráma a nemzetközi kalandorok és kémek világából!
GUSTAV FRÖLICH, CAMILLA HORN

Reménytelen eset

JENNY JUGO és KARL LUDWIG DIEHL tündéri vígjátéka!

Öt millió keres egy örököszt

HEINZ RÜHMANN és LENI MARENBACH káprázatos bohózata!

HUNNIA

FILMGYÁR FILMELHELYEZŐ IRODÁJA

Budapest, VII., Erzsébet-körút 9-11

Telefon: 145-435, 145-434, 145-433

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

II. ÉVFOLYAM, 22. SZÁM.
BUDAPEST, 1940 JUNIUS 1.
Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:
ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:
VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Bajza-utca 18.
Telefon: 220—855, 422—961
Postatakarékpénztári
csckszámla száma: 15.410.

Kiadótulajdonos.
a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:
Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnök:
Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:
egy évre . . . . . 30 pengő
fél „ . . . . . 16 pengő

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.

Telefon: 146—346

Lakás: XI., Fürj utca 4. T.: 257—036

VÁCZI DEZSŐ

Lakás: VIII., Üllői út 42. T.: 136—386

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában.

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

Telefon: 144—422, 144—423

Felelős vezető: Csontos Lajos

TARTALOM:

Filmönellátás felé	1
Értékelés a belügyminisztérium- ban	2
Az Országos Nemzeti Filmbizottság átszervezése	2
Filmverseny Velencében	3
Megindul a gyártás	3
Egységes filmkivitel	3
Gondolatok a díszletépítés körül	4
A film művészetének fejlődése: Pacséry Ágoston	5
Filmparlament is lesz az idei Film- héten	6
Mozi: Az árvízkarosultak javára folyta- tott gyűjtés újabb eredménye	6
Lapszemle	6
Premiermozik műsora	6
Új filmek: A 13-as ház	7
Három agglégény nőülne	7
D. III. 88.	7
Premier Plan: Szekula Dénes	8
A témától a forgatókönyvig: Rod- riguez Endre	8
Filmlexikon: V. D.	10
Technika: A korszerű fénymennyiségmérés: K. J.	10
Hírek	11
Külföld	12
Filmcenzura	III
Híradók	III
Hírdetők: Metro	I
Hunnia	II
Agfa	4, 12
Adler	7
Arany	9
Nemzeti Apollo	10
Pétsman	11
Torda	11
Molnár	12

Filmönellátás felé

A nemzetközi helyzet alakulása mind kevesebb külföldi filmet ígér a jövő évadra. Nemcsak a nyugaton dúló háború és az ezt követő szállítási nehézségek, hanem a valutáris viszonyok rosszabbodása is a filmszűke árnyékát veti előre.

Illetékes körök arra törekcszenek tehát, — amit a szakma hónapok óta sürget, — hogy teljes erővel megindítsák a magyar filmgyártást és így csökkentsék az előreláthatóan erős filmhiányt a jövő évadban. Teljes filmönellátásról úgysem lehet szó, még akkor sem, ha mind a két filmgyárban egész évben állandóan teljes gőzzel dolgoznának. Ebben az évben pedig már értékes hónapok veszttek el, amikor üresen állottak a műtermek.

A fokozott magyar filmgyártás szükségessége vezette a kormányt, amikor a Hunnia Filmgyár szanálásával lehetővé tette, hogy a hosszabb idő óta üres műtermekben újra meginduljon a forgatás. A Magyar Filmiroda gyártási korlátozása ügyében, sajnos, még nem döntöttek, azonban a szakma és a magyar filmélet irányító hatóságai annyira egyetértenek a magyar filmgyártás teljes megindításának szükségességében, hogy előreláthatóan rövidesen feloldják a Filmirodát is a korlátozás alól. Reméljük, hogy a helyes elhatározást gyors intézkedés követi.

Az idén három olyan magyar filmet forgattak a Hunniában és kettőt a Magyar Filmirodában, amely csak a jövő évadban kerül bemutatásra. Öt magyar játékfilm vár tehát az augusztusban kezdődő szezonra. Január elsejéig a Hunniában, helyes munkabeosztás mellett, még 29 film készülhet el. A Filmirodában pedig 9 filmet forgathatnak le állandó gyártás mellett ebben az esztendőben. Összesen tehát az év végéig 43 magyar játékfilmre számíthat a szakma, — ha minden jól megy. Ehhez még hozzá lehet számítani 5—7 filmet, amelyeket 1941. januárjában és februárjában készítenének a Hunniában és a Filmirodában és amelyek még az évad második felében megjelenhetnének. Legoptimistább számítás szerint tehát a szezon végéig 50 film jelenhetne meg. Réálisan azonban 40—45 filmre lehet csak számítani, — feltéve, hogy állandóan dolgoznak a műtermekben.

A külföldi filmbehozatal mai kilátásai szerint a magyar filmgyártás a legerősebb ütem mellett sem pótolhatja teljesen a kieséseket. Minél többet gyártunk azonban, annál jobban enyhítünk a helyzetet. A Hunnia problémáját már megoldották. A Filmiroda korlátozását is előreláthatóan hamarosan megszüntetik. Itt az idő, hogy a hosszú kényszerszünetet nagy lendülettel meginduló gyártás váltsa fel. Hónapok óta vártunk erre a pillanatra. Most elérkezett.

Tegyük fel, hogy a Filmiroda ügyében napokon belül megjön a döntés, tehát már most arra kérjük az illetékeseket, hogy az első gyártók azonnal műterembe vonulhassanak. Míg ők dolgoznak, a beérkezett gyártási tervek alapján készüljön el az egész évi műtermi időbeosztás, hogy azután tervszerű, előre megállapított munkaprogramm szerint mindenki nyugodtan felkészülhessen és tudásának legjavát nyújthassa az újra meginduló magyar gyártásban.

Csak így képzelhető el, hogy az erős ütemben meginduló gyártás nem vezet tömeggyártásra, hanem fokozott mennyiség mellett művészi minőséggel gazdagítja filmtermelésünket.

Értekezlet a belügyminisztériumban

Több ízben rámutattunk arra, hogy a filmszakmában nincsenek időálló szabályok, hanem a küll- és belföldi filmpiac alakulása szerint a fennálló rendelkezéseket a megváltozott körülményeknek megfelelően módosítani kell. Legalább évente egyszer, április-május táján nagyon kívánatos felülvizsgálni a szakmai változások hatásaira érzékeny előírásokat és azokat az elmúlt évad tapasztalatai, valamint a jövő szezon kilátásai szerint továbbra is fenntartani, módosítani vagy megszüntetni.

A filmszakma kérdései iránt jóindulatot tanúsító hatóságaink az intézkedések felülbírálnak előtt rendszerint értekezletet tartanak, amelyen a szakma irányítóinak meghallgatásával tárgyalják a függő kérdéseket.

Ilyen értekezletet tartottak az elmúlt héten, *Tomcsányi Kálmán* dr. belügyi államtitkár elnöke mellett a belügyminisztériumban és azon résztvettek a belügyminisztériumi részéről *Folyovits József* dr. osztályfőnök, *Szöllőssy Alfréd* dr. miniszteri tanácsos és *Inotay Ferenc* rendőrtanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium képviselőiben *Wlassics Gyula* br. dr. államtitkár és *Balogh László* dr. miniszteri osztálytanácsos, a honvédelmi minisztérium megbízásából *Vásárhelyi László* őrnagy, a külügyminisztérium részéről *Zilahy-Sebess Jenő* miniszteri titkár, a kereskedelemügyi minisztériumból pedig *Köszeghy Iván* miniszteri tanácsos,

A szakmából jelen voltak *Tőrey Zoltán* dr. filmkamarai alelnök, *Pojány Frigyes* ny. államtitkár, az OMME elnöke, *Bencs Zoltán* dr. ny. miniszteri tanácsos, orszgy. képviselő, az MMOE elnöke, *Morvay Pál* és *Ruttkay Ödön* dr. ny. miniszteri osztálytanácsos, az MMOE alelnökei és *Bingert János* dr. a Hunnia Filmgyár igazgatója.

Az értekezleten mindenekelőtt a magyar filmek kötelező húsz százalékos játszása került szűnyegre, amely kérdést együtt tárgyalták le a dolog természetéről a külföldi filmek behozatalának és a magyar filmgyártás újramegindításának problémájával. Mint ismeretes, a gyártók a százalék felemelését kérték, ezzel szemben azonban felmerült az az aggodalom, hogy a gyártási válság miatt nem lesz elég magyar film és így célját tévesztett lenne a százalék felemelése.

Illetékesek ismertetése után az értekezlet megállapította, hogy bár a behozatalt hivatalosan egyáltalán nem csökkentik, a háborús helyzet, a szállítási nehézségek és a valutáris korlátozások következtében jóval kevesebb külföldi filmre számíthat a szakma a jövő évadban, mint a korábbi években. A már Magyarországon lévő, de még be nem mutatott filmeknek kívül elsősorban magyar filmekkel kell fedezni a piac szükségletét s ezért minél nagyobb arányú gyártásra volna szükség. Minisztertanácsi határozat folytán a *Hunnia Filmgyár* szanálása rövidesen megtörténik és így a filmgyár műtermeiben megkezdődik újra a forgatás. Egyhangúlag megállapították, hogy a filmhiány pótlására a mai viszonyok között feltétlenül be kell kapcsolni a *Filmirodát* is, mert csak mindkét gyár folyamatos termelése mentheti meg a helyzetet. Fel kell tehát oldani a *Filmirodát* gyártási korlátozása alól.

A *Hunnia Filmgyár* és a *Filmiroda* műtermeinek teljesítőképessége az év végéig, — ha júniustól megindul a zavartalan gyártás, — összesen 38 filmre tehető. Ehhez hozzávehető még a már leforgatott, de be még nem mutatott 5 magyar film. Összesen tehát 43 filmre számíthat a szakma a jövő szezonban. 1941 január és február havában pedig esetleg még öt olyan magyar film készülhet a két gyárban, amelyek még az 1940-41 évadban bemutatathatók. A maximális termeléssel elérhető filmmennyiség mellett is aggályok merültek fel a kötelező százalék felemelése ellen, bár megállapították, hogy az nagyon indokoltnak látszik és kívánatos is volna. Az elhangzott szakmai hozzászólások után végül is miniszteri rende-

let fogja szabályozni a magyar filmek százalékos kötelező játszásának kérdését. Lehetséges, hogy marad a mostani 20%, de szó van arról is, hogy a gyártás érdekében akkora emelés történik, amelyet a gyártás előreláthatólag fedezni tud. Az utóbbi rendelkezéssel a magyar filmélet irányításában betölteni hivatott feladatát kétségtelenül hatékonyabban szolgálná a rendelet, mintha megvárja, hogy a mozik maguktól több magyar filmet játszanak s ezután ehhez mérje hozzá utólag a százalék nagyságát.

Foglalkozott végül az értekezlet a kisérmősorok alakulásának kérdésével és az elmúlt évben hozott rendelet intézkedéseinek fenntartása mellett döntött, bár igen erős érvek szólnak a rendelkezés szélesebbkörű kiterjesztése mellett.

Az Országos Nemzeti Filmbizottság átszervezése

Elnök: *Wlassics Gyula* br. dr. államtitkár

Főtítkár: *Balogh László* dr. miniszteri osztálytanácsos

A BUDAPESTI KÖZLÖNY május 30-án megjelent száma a m. kir. minisztériumnak 3.730/1940. M. E. számú rendeletét közli, amely módosítja a m. kir. minisztériumnak a múlt év februárjában kiadott 2.240/1939. M. E. számú rendeletét.

Az új rendeletet az alábbiakban szó szerint közöljük:

Az Országos Nemzeti Filmbizottság szervezéséről szóló rendelet módosítása

A m. kir. minisztériumnak a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló rendeletek módosítása és kiegészítése tárgyában kiadott 2240/1939. M. E. sz. rendelet 2. szakasza helyébe a következő rendelkezést lépteti.

1. §.

Az Országos Nemzeti Filmbizottságba (az alábbiakban: Bizottság) a m. kir. belügy-, a m. kir. iparügyi, a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi, a m. kir. pénzügy- és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter egy-egy tagot, azok akadályoztatása esetére pedig egy-egy póttagot nevez ki.

A Bizottság elnökét és a Bizottság ügyviteli tennivalóinak ellátásával megbízandó főtítkárát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. Az elnök — szükség esetén — helyettesítésével a Bizottság egyik tagját bízhatja meg.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1940. évi május hó 24-én.

Gróf Teleki Fál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Az új rendelet tehát a miniszterelnök hatásköréből a vallás- és közoktatásügyi miniszter legfelsőbb fennhatósága alá utalja a miniszterközi bizottságot, melynek elnökét eddig a miniszterelnök, ezután a kultuszminiszter nevezi ki. Ennek megfelelően a jövőben a miniszterelnök nem nevez ki tagot a Filmbizottságba.

Másrészről viszont növekedett a tagok száma, amennyiben az új rendelet értelmében a jövőben a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, továbbá a pénzügyminiszter is nevez ki tagot a Filmbizottságba. Ezek a tárcaik tudvalóien eddig nem képviseltették magukat a filmügyek legfőbb irányítását végző miniszterközi bizottságban.

A multtal szemben újítás a Bizottság elnöke mellett rendszeresített főtítkári tisztség az ügyviteli tennivalók ellátására, amelynek betöltését szintén a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatáskörébe utalja a rendelet.

Egyebekben a Filmbizottság hatásköre változatlanul maradt a régi keretek között, vagyis legfőbb feladata a hazai filmgyártás előmozdítása érdekében biztosított vagy a jövőben biztosítandó anyagi vagy egyéb támogatás felett való rendelkezés és általában a magyar filmgyártás irányításával összefüggő intézkedések megtétele.

A kultuszminiszter az új rendelet alapján az elnöki teendőket ellátásával *Wlassics Gyula* br. dr. államtitkár, a Bizottságban a VKM állandó képviselőjét bízza meg, míg főtítkárrá *Balogh László* dr. miniszteri osztálytanácsost nevezte ki.

A
MAGYAR
FILM

az egyetlen
szakmai
hirdetési orgánus!

Hosszabb ideje alig érkezett hír a velencei filmversenyek vezetőségéről és így nem lehetett tudni, hogy a mai háborús helyzetben megtartják-e az idén is a szokásos velencei filmtalálkozót. E héten azután a versenyek vezetősége szétküldötte a meghívókat és a versenyek szabályait. A szabályok a korábbi évek előírásaitól alig különböznek. Változások csupán a külföldi, valamint az olasz filmek részére kitűzött díjakban, valamint az olasz zsűritagok számának csökkentésében találhatók.

A szétküldött értesítés szerint a VIII. nemzetközi filmverseny augusztus 8-án kezdődik Velencében és legfeljebb 18 délutáni és 18 esti bemutatóból áll. A kiállítás célja azoknak a filmeknek bemutatása és díjazása, amelyek a filmművészet szempontjából művészeti, szellemi, tudományos, vagy népnevelő tekintetben haladást jelentenek. A vezetőség politikai vagy ideológiai elgondolásokat nem vesz figyelembe.

A résztvevő nemzetek a kiállításon vagy kormánykiküldöttel, vagy szakmai vezető személyiel képviselhetik magukat. Minden résztvevő nemzet maga állapíthatja meg: mely filmekkel kíván a versenyeken indulni. Az egyes nemzetek az alábbi korlátozás szerinti számban nevezhetnek be filmjeiket.

A zártszám megállapításánál az illető ország évi gyártásának mennyiségét vesszük alapul. Évi 25 játékfilm után 1 film, 25-50 játékfilm esetében 2 film, 50-100-ig 3 film, 100-150-ig 4 film,

Filmverseny Velencében

150-200-ig 5 film, 200-300-ig 6 film, 300-400-ig 7 film, 400-on felül gyártó országok 8 filmet mutathatnak be.

Rövidfilmek esetében mindig eggyel több filmmel indulhat valamely ország, mint az illető országra eső játékfilm. Azok az országok, amelyek csak rövidfilmet neveznek be a versenyre, legfeljebb 2 rövidfilmmel indulhatnak. Kivételes esetekben a kiállítás vezetősége felelheti a számokat.

A kiállításon az előző bemutatott filmeket előnyben részesítik.

A kiállítás elnöksége a filmek benevezését a következő esetekben utasíthatja vissza:

1. ha a film már a múlt évi velencei filmversenyek előtt megjelent,
2. ha a filmet Olaszországban már bemutatták,
3. ha a film alkalmas arra, hogy más nemzet nemzeti érzékenységét sértse.

A külföldi filmek részére a következő díjak tüztek ki:

- a) 8 serleg játékfilmeknek,
- b) 6 dombormű kultúr- és rövidfilmeknek,
- c) szerzők, rendezők, zeneszerzők, színészek, technikusok, vagy a játék-, illetőleg rövidfilm művészi együttesének különleges teljesítményét esetenként különböző érmeikkel jutalmazhatják.

Az olasz filmgyártás részére a következő díjakat tüztek ki:

- a) 3 serleg játékfilmeknek,
- b) 2 dombormű másfajta, egész estét betöltő, valamint rövidfilmeknek.

A nemzetközi zsűri, a velencei nemzetközi Biennale kiállítás elnökéből, a versenyen résztvevő nemzetek képviselőiből, a nemzetközi filmkamara képviselőjéből és 1 tagból áll, akit a kiállítás elnöke nevez ki.

A kiállításon való részvételt július 5-ig kell a kiállítás vezetőségével közölni. Bevezetésül ismertetni kell:

- a) a filmnek címét,
- b) rövid tartalmát, német, angol vagy francia nyelven, vagy több nyelven,
- c) rendezők, valamint a főszereplők nevét, valamint a film könnyebb megértését szolgáló egyéb adatokat.

Kívánatos minél nagyobb számban fényképeket küldeni.

A filmek kópiáinak legkésőbb július 25-ig Velencébe kell érkezniük. A kiállítás minden felelősséget elhárít azokkal a filmekkel szemben, amelyek később érkeznek. A vezetőség jogosult a határidőt meghosszabbítani.

A filmeket eredeti változatban kell bemutatni. A bemutatás sorrendjét a kiállítás vezetősége határozza meg, figyelembe véve az egyes országok képviselőinek hozzászólását, akiknek megjelenése éppen ezért a megnyitás előtti napon kívánatos.

Néhány délutáni előadást régi, valamint amatőr-filmeknek, továbbá kulturális és oktatófilmeknek tartanak fenn.

A szállítási és biztosítási költségek Velencéig a benevező terhére történnek. A kiállítás tartama alatt a raktározás és biztosítás a kiállítás vezetőségének költségére történik. A kópiákat a benevező címére küldik vissza, ha más címet nem ad írásban a benevező a kiállítás előtt. A kiállítás a filmeknek csak a szokásosnál erősebb megrongálódása, vagy a kópia megsemmisülése esetében felelős. Ilyen esetekben csak a megsérült, vagy a használhatatlan métermenyiségért felelős.

A zsűri megjelölheti, hogy mely filmeket itél méltányosnak a kiállítás muzeális filmtárába való felvételre.

Végül: aki a kiállításra benevez, természetesen aláveti magát a kiállítás szabályainak.

Megindul a gyártás

A magyar kormány a múltban számos intézkedéssel adta tanujelét annak a meggyőződésének, hogy a magyar filmgyártás kérdését nemzeti ügynek tekintik, amelynek fejlődését minden körülmények között biztosítani kell.

A hosszabb idő óta szünetelő magyar filmgyártás ügyében a múlt héten megtartott minisztertanács ismét kedvező döntést hozott. Ez azt jelenti, hogy a határozat alapján illetékesek letárgyalhatják a függő kérdések részleteit, keresztláthatják a Hunnia Filmgyár szánálását és elvégezhetnek minden előkészítő munkát a magyar filmgyártás megindítására és a munka zavartalan folytonosságának biztosítására.

Tekintettel a filmgyártás kérdésének kulturális és gazdasági jelentőségére, amely a magyar filmszakma mai helyzetében sokkal nagyobb, mint valaha, a minisztertanács ezúttal nem átmenetileg kívánta továbbsegíteni a magyar filmgyártás kátyuba jutott szekerét, hanem gyökeres orvoslást keresett. Nem ismeretesek még az elintézés módjának részletei, úgy tudjuk azonban, hogy a minisztertanács intézkedésének következtében hosszú évekre biztosítottnak látszik a magyar filmek zavartalan gyártása. Ez a körülmény mind filmkultúránk, mind filmkereskedelmünk szempontjából óriási jelentőségű, mert a megismétlődő gyártási válságokban túlfeszített szakma munkája visszatérhet a kívánatos fejlődéshez elengedhetetlenül szükséges nyugodt medrébe.

Reméljük, hogy a minisztertanácsi döntés következtében elintézendő részletkérdéseket hamarosan letárgyalják és a Hunnia Filmgyár műtermében 8-10 napon belül megindulhat a várvárt munka.

Egységes filmkivitel

Megírta már a MAGYAR FILM hetekkel ezelőtt, hogy illetékesek elhatározták a magyar filmek külföldi kivitelének rendezését olyan értelemben, hogy a két filmgyárra bízzák az ott készült filmek külföldi értékesítését.

A héten azután hivatalosan is felszólította a Országos Nemzeti Filmbizottság a Hunnia Filmgyárt és a Filmirodát, hogy a magyar filmek előnyös külföldi értékesítése érdekében a jövőben a két gyár intézze a külföldi eladásokat. Evégből felhívta a Filmbizottság a gyárak vezetőségét, hogy a filmgyártókkal a jövőben kötendő szerződésekben tartsák fenn maguknak a műtermekben forgatott filmek külföldi értékesítésének jogát. A külföldi eladásokból származó bevételek — a szokásos közvetítési költségek levonása után — természetesen a gyártókat illetik.

Ugyanekkor közölte a Filmbizottság a két gyár vezetőségével, hogy az Amerikába kivitt magyar filmek 1940 május 15.-e után csak 1.500 dollár minimumgarancia mellett adhatók el, amely maximálisan 30%-ig zárolt pengőben is kielégítést nyerhet. Felhívta a Filmbizottság továbbá a két gyár vezetőségét arra is, hogy az egyéb külföldi területekre történő eladásoknál igyekezzenek minél magasabb értékesítési összeget elérni, amely nemcsak a minimumgarancia, hanem a bruttó-forgalom százalékából is álljon.

Remélhetőleg a két gyár vezetősége megtalálja a legelőnyösebb utat, hogy a kapott feladatot, amely különösen a mai helyzetben megnövekedett kilátások között igen jelentős, egyesült erővel minél helyesebben megoldja.

Gondolatok a díszletépítés körül

A film kollektív művészet, amelynek kialakításában számos munkatárs igyekszik legjobb tudását és minden tehetségét sorompóba állítani. Sikerral futó filmeknél a legtöbbször épp oly nehéz megállapítani, hogy kit, vagy kiket illet elsősorban a babér, mint ahogy sikertelenség esetében sem lehet biztosan megmondani: kinek vagy kiknek a hibájából nem érte el a film a kívánt eredményt.

Amikor tehát a magyar film fejlődéséről, a filmgyártás sokat emlegetett színvonalának emeléséről beszélünk, tulajdonképpen azt kívánjuk, hogy a filmben egyesülő művészi ágakkal a technikával számos síkon érintkező összetett „filmművészet” az egyes részeiben külön-külön is fejlődést mutasson. Ellenkező esetben hiába nyújt egyik vagy másik vonatkozásban magas művészi teljesítményt a film, mert a másik ágazat fogyatékoságai lerontják a hatást. Zavartalan művészi élményt csak akkor adhat a film, ha az egyes részteljesítmények művészi és sikerült ezeket egységes harmóniában összeolvasztani.

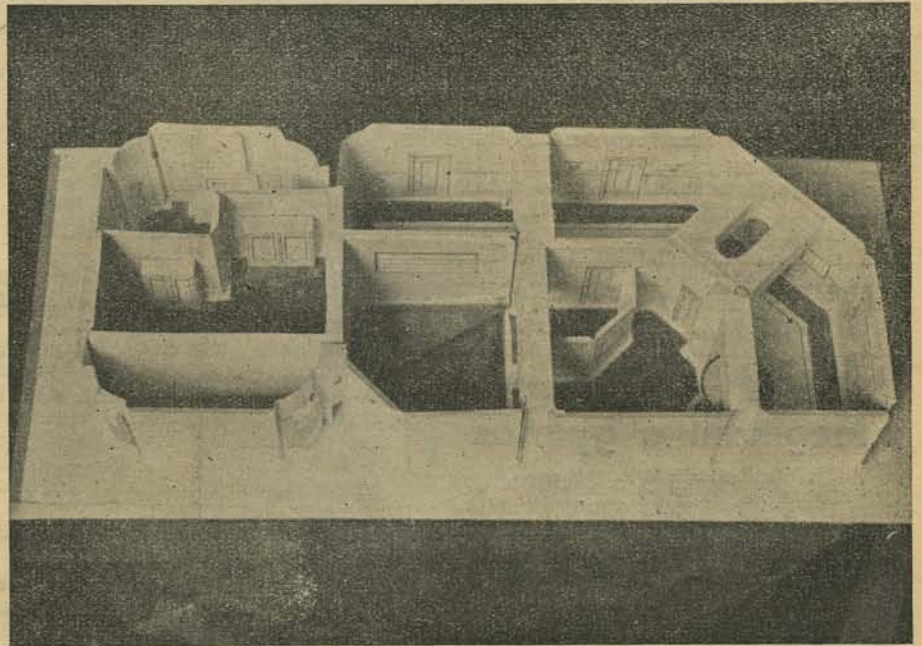
Éppen ezért minden nemzet filmgyártásának hosszabb időre van szüksége, amíg a termelés művészi színvonalra emelkedik. Még olyan országokban is, ahol az irodalom, a színművészet, a zenekultúra, stb. stb. kellő gazdagsággal kínálja értékeit a fiatal filmművészet felé, csak rendszeres gyártásban kiforrott művészi erővel haladhat a fejlődés lépésről-lépésre előre. Ugyanakkor a film összetett jellegéhez tartozó számos kiegészítő munkaterületen is mutatkoznia kell a haladásnak.

A folyamatos filmgyártás tehát nemcsak üzletpolitikai okokból, hanem a filmművészet szempontjából is igen fontos. Ha a filmgyártásban hosszabb kényszerzünetek következnek be, az összetett filmművészet egyes kapcsolt

munkaterületein dolgozók véglegesen vagy legalább átmenetileg más pályán keresnek megélhetést és így kizökkennek munkájukból, vagy a mindennapi kenyérgondok leküzdése közben lassan eltávolodnak művészi törekvéseiktől. Amikor pedig egy-egy filmben hosszabb szünet után mégis munkához jutnak, a legtöbb esetben kellő előkészületi idő nélkül, gyorsan kell hozzálátni a kapott feladat elvégzéséhez. Ez természetesen a művészi kivitel rovására megy.

Pedig milyen fontos a filmgyártásban a részletek megfelelő előkészítése! Tételünk igazolására bemutatunk egy fényképet az egyik nemrég készült magyar film díszleteihez készített modellről. Magyar filmeknél általában nem szokás

Ha szabad a mai háborús időben katonai példára hivatkozni, a filmrendező munkáját a vezérkari tisztek feladatához lehet hasonlítani. Amint a jó vezérkari tiszttel döntő ütközet előtt nemcsak a térképen mérlegeli kapott feladathoz a megoldási lehetőségeket, hanem a kérdéses vidékről „terepasztalt” készíti s azon lejátssza előre a csapatmozdulatokat és átgondolja az ellenség különféle valószínű lépéseit, hogy lehetőleg minél kisebb áldozattal, minél sikeresebben oldja meg felelősségteljes feladatát, ugyanúgy a rendezők és „vezérkarának” is nagyon nagy segítséget jelent, ha előre átgondolhatja a történéseket a miniatűr-díszletekben. Természetes, hogy azután nem lehet teljesen megvalósítani a terveket és az elgondolás kivitelezésénél a való élet keresztülhúzhatja a szá-

a díszletterveket kicsinyített másokban elkészíteni. A legtöbb esetben meglegszenek a több-kevesebb részletességgel kidolgozott rajzokkal. A mostani kényszerzünetben azután az egyik díszlettervezőnk — nevét nem említjük, mert hiszen nem reklámot akarunk nyújtani, bár megérdemelné, — elkészítette a forgatandó film kicsinyített díszleteit. Elég csak röviden átgondolni ennek jelentőségét, azonnal láthatjuk, milyen fontos segítséget nyújt a kidolgozott díszletterv a film felépítéséhez. Nemesak azt jelenti, hogy a rendező előre láthatja a díszleteket és külön költség nélkül tehet még módosításokat, hanem azt is, hogy rendező, szereplők, operatőr, világosítók, hangmérnökök, stb. előre felépíthetik a munkatervüket s ennek alapján megtehetik észrevételeiket a díszletek elkészítéséhez. Ily módon nem fordulhat elő, hogy a már elkészült és nem teljesen sikerült díszlet átépítésének időbeli és anyagi áldozata helyett megalkusznak az adott helyzettel és belétörődnek a nem százszázalékos megoldásba. A nem egészen találó díszlet pedig nemcsak a jelenet színhelyének adhat hamis vagy legalább is nem valószínű képet, hanem megnehezítheti a rendező, a színész, az operatőr, a világosítók, sőt esetleg a hangmérnök munkáját is, ami bizony hibákra vezethet s így végeredményben a film rovására mehet.

mitásokat. Kivételes esetektől eltekintve azonban, sokkal biztonságban oldhatja meg feladatát az a rendező, akinek ideje és módja volt előre részletesen kidolgozni a forgatás tervét, mint az, aki a műteremben jelenetről-jelenetre kénytelen a teljesen tájékozatlan munkatársakkal haditanácsot tartani.

Kétségtelen, hogy az ismertett péld helyes úton jár. Erre az útra azonban csak akkor léphetnek díszletépítőink, ha ehhez időt és módot adnak nekik. Éppen ezért igen fontos, hogy a jövőben tervszerű gyártás váltsa fel az eddigi bizonytalan helyzetet. Minden gyártónak és munkatársnak jó előre tudnia kell, mikor és milyen filmmel vonulhat műterembe, hogy idejében felkészülhessen.

A díszlet egy kérdés a sok közül, amelyet csak megfelelő előkészítés után lehet kifogástalanul megoldani. Láttuk, hogy egy ilyen részletnek milyen megszeméno következményei lehetnek. A filmgyártásban pedig számos ilyen körülmény gyakorol befolyást a sikerre. A díszleteknél elmondottak *mutatis mutandis* vonatkoznak minden más területre is. A film könyörtelen! Minden kis hiba megbosszulja magát. Oszatlan sikerű filmet a legkiválóbb művészi erők együttese is csak minden részletében alaposan és lelkiismeretesen előkészített gyártásban termelhet. Ezért tekinthetők kövételre érdemes értékes példának az ismertett díszletépítési miniatűrök.

hang-
és
képanyag
a
legtökéletesebb

A film művészetének fejlődése

Írta:
PACSÉRY AGOSTON
(Folytatás)

A mind rohamosabban fejlődő film tehát egymásután fedezte fel eszközeinek rendjét és formáit.

Ezeknek az eszközöknek felhasználása legtudatosabban Charlie *Chaplin*-nál jelentkezik. *Chaplin* öntudatos és ösztönös művésze a filmnek. Sajnos, őt ma már teljesen félreismeri a világ mozilátogató közönsége. Miután a film eszközeinek és formái közlésének egyik legelső úttörője *Chaplin*, szükségesnek látszik, hogy néhány szóval jellemezzük az embert, hogy megértsük a művészt.

Charlie *Chaplin* 1889-ben született. Szülei komédiások voltak és a londoni munkásnegyedben telepedtek le. *Chaplin* külvárosi suhancok és nyomortanyák között nőtt fel. Mindent megpróbált, hogy élni tudjon. Polgári foglalkozásokkal is megpróbálkozott. Egyes verziók szerint szabólegény vagy fiakkercokos volt. Majd clown lett, bohóc, kötéláncos és a külváros közönségét mulattatta. Feltétlenül sok ambíció volt benne, mert 1914-ben már Amerikában van. Életében az a lényeges, hogy számtalan koplaláson, szenvedésen ment át és hogy a bohóc lelkében megnevezhetetlen vágyak kellett élnie: kifejezni önmagát, maga sem tudja, mivel. Bizonyos, hogy megértés, elismerés, felfedezés után vágyódott, hogy művész akart lenni, híres, nagy és sok pénzt kereső művész. *Chaplin* azonban nem csupán megélni, hanem élni akart azzal, ami lényegében égett. Emésztette valami nagy vágy. Véletlenül köszönhette első sikerét. 26 éves volt, mikor elérte élete álmát: a sikert. Ez kicsi volt, pénzben sem jelentett sokat, de megindítója lett annak az útnak, amelyen el kellett indulnia és amely végül is a film nagy kifejezőjévé tette. Véletlen szerencse révén egy rendező, Mack Sennet, a *Keystone Company* alkalmazottja bízta meg *Chaplin*t egy film elkészítésével. Természetesen ne gondoljunk mai arányokra. A vállalat kicsi volt, a film pedig rövid. *Chaplin* négy óra alatt készítette el első filmjét, a *Hűs perc szerelem* című képet. E burleszk után több mint száz egy- és kétfelvonásos filmet készített, melyeknek frója, rendezője és főszereplője mindig ő.

A háború után Európában is bemutatták *Chaplin* burleszkjeit, melyek úgynevezett „kísérőfilmek”-ként kerülnek a vászonra. Sikerük nem is olyan nagy. Kedvelik őket, ez az egész. Remekül lehetett rajtuk „hahotázni” és ezt szívesen megfizették. Első világsikerét a *Kölyök* című hosszabb lélegzetű filmjével aratta. A londoni kötéláncos híres emberré vált és sikerei mind nagyobb elmélyülésre indítják. A film kifejező formáját hamar felismeri és minden jelenetet úgy igyekszik megalkotni, hogy abban a vizuális szemlélet uralkodjék. A legjobban diühögő feliratok korában olyan kétfelvonásos filmjére emlékszünk, melyben csupán egyetlen felirat volt: „Írta, rendezte és játssza: *Chaplin*.” Kifejezési formája mindig a képsorozat és eszközeiben is mindig ragaszkodik ehhez. A rongyos, ügyefogyott

csavargó, a bajbajutott emberke küzdelmét mutatja be. Mindig talál valamit, amit sajnálatot indít a néző szívében és mindig harcol az események sodrával. És hiába zúg fel a sötét nézőtérben a kacagás, *Chaplin* mélyebb értelemmel tudja használni a filmet, mint ahogyan az első pillanatban látszik.

Charlie Chaplin

A *Kölyök* című filmjében jut kifejezésre először az a végtelen vágy, hogy az új kifejezési forma lényege testesüljön meg. Itt lép előtérbe *Chaplin* tudatossága és tudatosságának kifejezése. A jóság és a nemességnek kell érvényre jutnia, a szociális kérdésekhez kell hozzászólnia, mert érzi, hogy a film végtelen erő. Nevelőhatása páratlan. Egymásután következtek nagy filmjei, amelyek kivétel nélkül szociális problémákat vetnek fel. A *Chaplin házasságok*, a *Zarándok* és az *Aranyláz* mind-mind telítve vannak olyan momentumokkal, amelyek a kacagáson és a nevetésen túljutnak. Lázás álmok válnak valóra... A londoni nyomortanyák emlékei kísértenek és *Chaplin* otthon, orgona hangjai mellett álmodozik. Magánélete folytonos sóvárgás a boldogság után és a magá-

nos lélek keserveiről beszél. Nősül és elvállik. Újra és újra keresi élete társát, de nem találja soha és senkiben. Egyedülvalósága mindjobban kitűnik. Filmjeiben már nemcsak burleszkjeit nyújt. A valóságos élet keserű szatírja jelenik meg bennük és amíg a néző önteleddel kacag *Chaplin* csetlésén-botlásán, ő — a boldogtalanság és megnevezés örökös vándora — újra és újra gyötrődik. Életét és művét az úttörő sorsa kíséri.

*Chaplin*t nem értik meg.

A pénz már ömlik hozzá, híre, neve bejárja a világot, ám magányát és filmjeiben kifejezett eszközeinek értelmezését senki sem érti meg. A *Cirkusz* című alkotása a némafilm határt jelző állomásává válik. Ártatlanul üdözik megint, ártatlanul kerül alacsony sorba. Hiába lesz ismét szerelmes, a nagyság, az erő legyőzi őt: a kicsit, az ügyetlent. Ismét egyedül marad, magányosan és elhagyatva. A cirkusz is elmegy és a kidobott *Chaplin* szomorúan néz a távozó után. A gyengébbet megint félretolta az erős. *Chaplin* ezt nevétekek közben fejezi ki és a közönség alapjában véve nem is tudta, hogy mit látott. A tömeg harsogó nevetésbe fulladt és *Chaplin* hiába szeretne volna elérni, hogy ne csak nevéssenek rajta... Ezt azonban nem tudta elérni. Megértés nélkül, magányos és árva maradt. Hiába tudta képsorozataival felírás nélkül kifejezni filozófiáját, hiába tudta érzékeltetni filmben a lélekábrázolást, a nép „hahotázni” kíván, nem pedig tanulni vagy meghatódni.

Chaplin formája azonban már kialakult és tudatosává vált. Mégis győzött. Filozófiája észrevétlenül beivódott a közönség lelkébe. Hatnia kellett, mert tisztán a film eszközeivel dolgozott. Képsorozatait belső összefüggéssel építi fel és a képekben megnyilvánuló keserű szatírát a rongyos, szétaposott cipőjű csavargó fájdalommal fejezi ki. Ez a beállítottság, a képen való kifejezésnek ez az eszköze az a nagy eredmény, melyet a film nagy művésze kikutatott, kitermelt és sikerrel alkalmazni tudott. Egyéni tragédiája elenyészik abban a pillanatban, mikor ott áll elhagyottan. A végtelen ég alatt, a nagy távlatba vesző szomorú, bánatos felhőben úszó ég alatt áll és alakja mindig kisebbedik... Kicsiny bugyor hever mellette, egy kutya... semmi más... A szerelem, a kenyér, a lehetőség, minden elveszett... Ezt a jelenetet olyan megdöbbentően fejezi ki *Chaplin*, hogy összeszorul az emberi szív. Ez a jelenet a lélekábrázolás vizuális érzékeltetője lett. És ha *Chaplin* soha életében nem alkotta volna meg a *Kölyök*, vagy az *Aranyláz* című filmjeit, ha csak a *Cirkusz* utolsó jelenetét írta, rendezte és játszotta volna meg, akkor a film egyik legnagyobb eredményét produkálta volna. A film belső eszközeinek: a képnek, a képpel való ábrázolásnak egyik fő kifejezését teremtette meg. A lelkiállapot pszichológiai ábrázolásának képen való kifejezés-lehetőségét! *Chaplin* ebben a jelenetben mutatta meg, hogy a film nem csupán cselekmények sorozata, hanem csakis a lélekben lejátszódó események kifejezője lehet.

(Folytatjuk)

Filmparlament is lesz az idei Filmhéten

Már csak három hét választ el bennünket a lillafüredi Filmhétől, amely, a rendezőség eddigi nagyszerű előkészítő munkájából következően, sokkal nagyobb szabásúnak, mélyebbnek és komolyabbnak ígérkezik a tavalyinál. Amíg ugyanis a múlt évi első Filmhét elsősorban az akkoriban hónapok óta szünetelő magyar filmgyártás propagálását célozta illetékes hatósági tényezők körében, ennél fogva látványos és reprezentatív műsor összeállítására törekedett, addig az idei Filmhét, a súlyossá változott nemzetközi helyzetre való tekintettel, illetőleg ahhoz alkalmazkodva, teljesen háttérbe szorítja az ilyen filméleti összejövetel külsőségeit és csupán a szakma nagy és sürgető kérdéseit tűzi programjára.

Az idei Filmhét, eltekintve a bemutatni szándékozott magyar és külföldi filmjodonságokat, előreláthatóan egy filmkongresszus jegyében fog lezajlani. Hasonlóan a múlt év december végén Kassán megtartott mozi-parlamenthez, az idei Filmhét filmparlament lesz elsősorban, amelyen a magyar mozi- és filmvilág három főágával, tehát a gyártóknak, filmeseknek és mozisoknak időszerű és halasztást nem tűrő ügyei kerülnek ismertetés és megvitatás formájában szőnyegre. Sőt úgy értesülünk, hogy a Filmhét nagyszabásúnak ígérkező filmparlamentje a tárgyalásra kerülő kérdésekben határozati javaslatokat is fog hozni, amelyek azután eljutnak az illetékes hatóságokhoz intézkedés végett.

A háborús Európa okozta változott filmviszonyok hétről-hétre újabb problémákat vetnek felszínre a magyar szakma előtt, amelynek sürgősen meg kell oldania a létebe vágó feladatokat. Az idei Filmhét nyilvánvalóan demonstratívabb jellege kiváló alkalmat nyújt arra, hogy a magyar gyártók, kölcsönzők és mozisok, felettes hatóságok kiküldöttjei előtt tárják fel ügyesbajos dolgaikat és kérik a halasztást nem tűrő megoldást minden téren.

A filmkölcsönzők egyesületének vezetősége részéről a Filmhét rendezőbizottsága már határozott ígéretet nyert arra nézve, hogy a filmek résztvesznek a filmkongresszuson, hiszen a gyártási, valutáris és szállítási nehézségek már most előrevetik a küszöbön álló új évad filmszükének árnyékát.

A mozisok egyesületének elnöksége is valószínűleg megtalálja majd rövidesen a módját annak, hogy — ha egyéb okoknál fogva talán nem is — de a szakmai együvé tartozás és a teljesség kedvéért szintén komoly résztvevője és kiegészítője legyen az ezévi lillafüredi filmparlamentnek.

Reméljük, hogy a jövő héten már több konkrétummal szolgálhatunk a Filmhét programja terén.

M O Z I
SZERKESZTI: MORVAY PÁL
A MMOE ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE
MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDELYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS HÍRLEMEZNYEK

Az árvízkarosultak javára folytatott gyűjtés újabb eredménye

Bonczos Miklós államtitkár-kormánybiztos ismételt felhívása ismét megélénkítette a mozisok adakozási kedvét és mult héten a következő újabb adományok folytak be:

Budapest:	
Scala	175.—
Vidék:	
Alsógöd	4.—
Bánhida	3.09
Bácsalmás	6.—
Bácsbokod	3.—
Csepreg	2.—
Csillaghegy-Kultúr	10.—
Debrecen-Vígyszínház	100.—
Eger	25.—
Jászberény-Kultúr	8.—
Jász Kisér	6.—
Katymár	4.—
Kecskemét-Arpád	5.—
Kiskúnlacháza	5.40
Madaras	2.—
Mezőcsát	3.—
Munkács	55.—
Nagykanizsa-Városi-Nép (további)	2.—
Öcsöd	4.—
Pestszentimre	10.—
Rákoskeresztúr	10.—
Rákospalota-Palota	5.—
Ujkigyós	5.—

MÜSORKÖTŐ MOZI-ÜZEMVEZETŐ FILMKAMARAI TAG

kitűnő referenciákkal, teljes szakmai gyakorlattal állást keres. Szíves megkeresések: **Jankovich Ferenc**, Budapest, XIV., Amerikai-út 82.

NYÁRI HIVATALOS ÓRÁK A MOZIEGYESÜLETBEN

A június 1-től szeptember 1-ig terjedő nyári évad idején a *Moziegyesület* csak hétfőn, szerdán és pénteken délelőtt 10 órától 1 óráig tart hivatalos órákat, Sürgős ügyekben az ügyvezető alelnökök lakásukon, vagy mozijukban találhatók. *Morvay Pál* lakástelefonja: 114—502, mozitelefonszám ugyanez. *Ruttikay Ödön* dr. lakástelefonja: 355—585, mozitelefonszám 144—212.

LAPSZEMLE

MAGYAR NEMZET, 1940. V. 28. Június elsején megindul a gyártás a Hunnia-filmgyárban és a Filmirodában.

MAGYARSÁG, 1940. V. 28. Megindul a filmgyártás?

NÉPSZAVA, 1940. V. 28. A magyar film sorsa.

NEMZETI SPORT, 1940. V. 28. Június első hetében újra megkezdődik a filmgyártás.

KIS UJSÁG, 1940. V. 27. *Start: Daróczy és Szentpály* („Igen vagy nem” és „A tökéletes család” című filmekkel kezdődik az idei filmgyártás.)

A NÉP, 1940. V. 23. *Indul a magyar filmgyártás!* (Izgalmas grand guignolburleszk 2 részben, 10 felvonásban.)

ÉLET, 1940. V. 26. *Lovass Gyula: Iró-dalom a filmen* (6 képpel).

HÉTFŐ, 1940. V. 27. *Megindul a filmgyártás.* (Befejeződtek a Hunnia szanálási tárgyalásai.)

ESTI UJSÁG, 1940. V. 27. *Szanálták a Hunniát — megindul a filmgyártás.*

PEST, 1940. V. 27. *Interpelláció.*

FÜGGETLENSÉG, 1940. V. 28. *A jövő héten újra megindul a magyar filmgyártás.*

A NÉP, 1940. V. 30. *Mesék a mozi- és filmvilág berkeiből.*

Premiermozik műsora:

ÁTRIUM
CASINO
CITY
CORSO
DÉCSI
FORUM
OMNIA
RADIUS
ROYAL APOLLO
SCALA
URÁNIA

D. III. 88.
Kár volt hazudni
Táncrend
N. N. és Tsa
Az üldözött
A 13-as ház
Oz
Napoleon házassága
3 agglégény nősülne
Floridai kaland
D. III. 88.

máj. 29-től
máj. 30-tól
máj. 30-tól
máj. 14-től
máj. 30-tól
máj. 27-től
máj. 22-től
máj. 16-től
máj. 29-től
máj. 10-től
máj. 29-től

Tobis
Objectiv
Kovács E.
Metro
Warner
Pegazus
Metro
Palatinus
Tobis
Csepreghy
Tobis

ÚJ FILMEK

A 13-as ház

(Parkstrasse 13)

Irta: Axel Ivers

Rendezte: Jürgen van Alten

Főszereplők: Olga Csehova, Petrovics Iván, Theodor Loos, Hans Brausewetter, Anton Pointner, Hilde Hilderbrand

Beszél: németül

Magyar szöveg: Pacséry László

Hossza: 2303 méter

Cenzura: felüli

Kölcsönző: Pegazus

Bemutatta: Forum, május 27

Előkelő estély van Evelin Schrott villájában. A ház úrnőjét, a fiatal, gazdag és szép özvegyet körülrajongják hódoló, többek között Frank Molander, egy brazilai ültetvényes, Nordau, a drámai színész és az elegáns Radzin. A meghívottak között ott találjuk Marquardt vizsgálóbíró is, akiről a beavatottak tudni vélik, hogy valamikor reménytelenül szerelmes volt Evelinbe. És jelen van Elken doktor is, a ház régi háziorvosa. A ház úrnőjének kezéért Molander és Radzin versenyez. Evelin Molandert szereti, de a szerelmesek útjában Radzin áll, aki hatalmában tartja az asszonyt. Evelin ugyanis egy könnyelmű pillanatában elárulta élete nagy titkát és Radzin ennek birtokában zsarolja az asszonyt és még házassági ígéretet is sikerült kicsikarnia. Bornegg bárónő — akit Radzinhoz belső kötelékek fűzik — rájön barátja tervére, heves szemrehányásokat tesz neki hűtlenségéért. Evelint Molander ostromolja, aki nem tudja megérteni, hogy miért tiltakozik az asszony kettőjük házassága ellen, holott meg van győződve az asszony szereiméről. Kint a villa körül egy frakkos betörő, a kövér Micke ólálkodik. Sikerül észrevétlenül a villába jutnia. A frakkos idegen nem tünik fel a vendégeknek és Micke besurran a fürdőszobába, ahol felfedezi Bornegg bárónő ott heverő ékszerreit. Kitér a botrány: Bornegg bárónő ékszerreit eltüntek. Ugyanakkor Fedor, a komornyik, kétségbeesetten jelenti, hogy az egyik emeleti szobában valaki megölte Radzint. A felfordulás teljes. Marquardt vizsgálóbíró a tett színhelyére siet. Eszébe jutnak a lappangó gyanúsítások, amelyek Evelin személye körül keletkeztek. Evelin két férjét temetett el. Első ura Afrika-kutató volt, akinek egzotikus fegyvergyűjteménye ma is a hallban látható és akit mérgezett dárdával öltek meg. Másik férje is állítólag mérgezés által halt meg... A vizsgálóbíró intézkedik: jöjjen a rendőrség! Megérkezik Wanke felügyelő embereivel és megindul Marquardt vezetésével a vizsgálat. Mindenki gyanús: elsősorban Micke, a betörő — akit a rendőrség a villában fogott el, — azután Bornegg bárónő, akinek heves összehúzó volt az áldozattal, továbbá Molander, aki a gyilkosság után eltűnt a villából és csak később tért vissza. Gyanús Fedor, a komornyik is, akiről kiderül, hogy orosz gróf és Radzinnek emigránstársa volt. A gyanúsítottak között szerepel Nordau, a színész is, aki részegen egy egzotikus dárdával a kezében szavalja Hamlet szerepét. Amíg kezd szorulni a hurok a titokzatos gyilkos körül, hirtelen kialszanak a lámpák és a sötétben valaki

megtámadja Molandert. Fedor gyertyákkal siet elő, utána megjelenik Elken doktor egy pohár pezsgővel, hogy azt a kimerült Molandernek nyújtsa. Molander elhárítja magát a pohárral és Elken doktor Evelin egészségére maga issza ki a pezsgőt. A vizsgálóbíró leleplezi a gyilkost, aki nem más mint Elken doktor, aki halálosan szerelmes Evelinbe és aki örült féltékenységében mindenkit eltett láb alól, akinek érzelmeileg köze volt Evelinhez. Ő mérgezte meg Evelin két férjét is. Az ő keze által halt meg Radzin és mérge volt abban a pohárban is, amelyet az imént még olyan készséggel nyújtott Molandernek és amelytől most ő maga fordult le holtan a székről...

A detektív-történetek általában két nagy csoportba sorolhatók. Az egyikben a detektív árkon-bokron keresztül hajszolja a tettest, a másik meg előkelő társaságban, zárt helyen, többnyire villában, luxusjachtban, vagy óceánjáró hajón szokott lejátszódni. Az utóbbi csoportba tartozik ez a darab is és, aki szereli az ilyet regényben, megnézheti a filmet, amely nem igen illik a Forum közönségének, de kismozikban biztosan megtalálja publikumát.

K. M.

Három agglegény nősülne

(Bárány a farkasok között.)

(Marguerite: 3)

Irta: Fritz Schweifert

Rendezte: Theo Lingén

Főszereplők: Hermann Thimig, Theo Lingén, Gusti Huber, Franz Schafheitlin, Hans Holt, Richard Romanowsky

Gyártotta: Bavaria

Beszél: németül

Magyar szöveg: Pacséry László

Hossza: 2667 méter

Cenzura: felüli

Kölcsönző: Tobis

Bemutatta: Royal Apolló, május 29.

Dr. Findeisen Farkas befejezte vidéki ügyvédbojtkodását és Berlinbe utazik, hogy három nagybátyja segítségével iródat nyisson. A vonaton megismerkedik egy csinos hölgygel, aki nem árulja el a nevét. Berlinbe érkezve hirtelen elbűcsüzik az ismeretlen utitársától. A három öregedő nagybácsi: Lőrinc, a színész, Károly, a kereskedő és Lajos, az orvos. Mindhárom megsontosodott agglegény. Mókuci azonban az ismeretlen vasúti társ után nyomoz és meg is találja. A fiatalok egymásba szeretnek és elhatározzák, hogy megházasodnak. Amikor Mókuci közli Károly bácsijával, az álszent nőbarát felháborodva tiltakozik. Marguerite megérkezik és a másik szobából hallja, amint a három nagybácsi lecsepeüli az öcs házassági tervét. Egyebet is hall: a három agglegény lesújtó véleményét az egész női nemről. A vita hevében fültanuja, hogy Károly tinusa a démoni nő. Lajosé a felsőbbrendű hipermodern asszony, Lőrincé pedig a házias feleség, aki a férfit szeretné benne és nem a színészt. Marguerite pokoli ötletet eszel ki. Meg akarja táncoltatni a három agglegényt és elhatározza, hogy mindegyiket magába bolondítja. Lajos felkeresi orvosi rendelőjében, megjátssza előtte a hipermodern Grétát, Karolynak is találkat ad neki úgy mutatkozik be mint a démoni Rita, Lőrincel pedig véletlenül ismerkedik meg, mint szelíd, házias Margitka. Mind a három férfi fejét elcsavarja és odáig viszi a dolgot, hogy egytől-egyig

megkérlik a kezét. Másnapra ígér nekik választ az agglegények házában. A sikerült móka tragikomikus befejezése másnap történi meg, amikor az orrukál fogva vezetett három agglegény keserű szájjal ugyan, de kénytelen beleegyezni Mókuci házasságába, mert menyasszonya bebizonyította, hogy „igazi asszony a talpán”.

Francia ötletre emlékeztető német vígjáték. És ha talán kivételében és tempójában nem is tud versenyezni a gall esprit-vel, nagyszerűen elszórakoztat és sok-sok kacagást vált ki a nézőből. Theo Lingén, számtalan német film kedvelt főszereplője rendezte az újdonságot és játssza annak egyik alapfiguráját. Első rendezői vállalkozása nem marad légiónyi filmszereplésének sikere mögött. Gusti Huber egy női Fregolit alakít rendkívül kedvesen, tehetségesen és hatatosan. A film a siker minden előjelével indul útjára.

V. D.

D. III. 88.

Irta: Hans Bertram, Wolf, Neumeister, Alfred Stöger és Hans Orlovius

Rendezte: Hans Bertram

Főszereplők: Christian Kaissler, Otto Wernicke, Heinz Welzel, Hermann Braun, Karl Martell, Paul Otto, Carsta Löck, Horst Birr, Adolf Fischer

Gyártotta: Tobis

Beszél: Németül

Magyar szöveg: Pacséry László

Hossza: 2851 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Tobis

Bemutatta: Uránia, Atrium, május 29.

Többek között

PANTÓ IMRE

(Apolló-Mozgó Tiszaföldvár)

EZT MONDOTTA:

4 éve, hogy rossz a hangom. A szállító cég mindent megpróbált!

MIT CSINÁLTAK,

hogy pár fillérért rendbehozták? A HANG MOST CSODÁSI! A VETÉSEM SZINTÉN.

ADLER AZT MONDJA:

Ne legyen kíváncsi! Ha mély (pincheang) nem tiszta a hangja, vetítése, úgy kérjen tőlem ajánlatot és csodálkozni fog, hogy milyen olcsón lesz rendbehozva, mert ritkán akusztikai hiba.

ADLER FERENC

mozgósínház berendezési váll.

TELJES BERENDEZÉSEK,

ALKATRÉSZEK

VIDÉKI MOZGÓK
KÉPVISELETEBudapest, VII., Erzsébet-kr. 9-11.
New York-palota. Tel.: 149-431

Premier Plan

SZEKULA DÉNES

Mint Ludovikát végzett hadnagy-nak rögtön a világháború nyújtott alkalmat arra, hogy bebizonyítsa katonai képességét. Utána több jobb-oldali fegyveres megmozdulásban vett részt. A béke helyreálltával mit csinál egy igazi huszártiszt? Nyugdíjba vonul. Ezt tette ő is. A véletlen aztán valahogyan a film felé sodorta és így történt, hogy felfigyeltek elégsen, uri megjelenésére. Filmezni kezdett először Budapesten, majd Berlinben. Ezalatt azonban a film művészi és kereskedelmi része jobban érdekelte a színészkedésnél. Ekkor került az amerikai Universal német gyártási vezérkarához. Egy évvel ezelőtt a budapesti Metrofiók hívta meg ügyvezető igazgatójával a ma mindössze 12 éves fiatalembert, akit a szakma nagy része zárkózott, merev kollégának tart, de akit néhány igaz barátja a legmelegebb szívű igaz bajtársnak ismert meg. A rezerváltság és kimerttség különben alaptermészete, ami származásában — de genere Bácskula — és nevelésében rejlik. Méltóságteljes külsőségeinek fő kifejezője a monokli, amellyel alszik, fürdik, sőt fejest is ugrik. A rossz nyelvek szerint a szemébe van ragasztva. Szeretfárasossága és az előítéletek tisztellete terén csak a gyengébb nem irányában tesz engedményeket. Korán kel, még korábban fekszik. Új posztját derekasan tölti be. Munka után ma már le tud mondani évtizedes New York-kávéházbeli törzsasztaláról is és inkább rózsadombi villájának könyvtárszobájába vonul vissza, ahol titokban családi tüzhely alapításáról ábrándozik, nehogy az ősi címer megfordítására kerüljön sor...

Bonicke, a veterán hadirepülő atyai szeretettel neveli az ifjú pilótanemzedéket. Két fiatal tizedes a kedvence, Erhard és Paulsen. Egy gyakorlat alkalmával a két bajtárs együtt dolgozik a bombavető gépen és egy bomba beleakad az alsó rekeszbe. A helyzet válságos, mert a leszállás alkalmával a bomba felrobbanhat és elpusztítja a gépet a benn ülőkkel. Paulsen ejtőernyővel leugrik, de Erhard ejtőernyője megsérül, amikor fel akarja venni és a pilóta kénytelen vállalni a leszállást, amely szinte egyet jelent a biztos halállal. De a rendkívül ügyes és bátor repülő mégis bravurosán végrehajtja a nyaktörő vállalkozást és elkerüli a szerencsétlenséget. Mithoff alezredes ezért őrmesterré lépteti elő a kiváló katonát és a bajtársak nagy mulatságot csapnak Erhard tiszteletére. Csak Paulsen nem vesz részt az ünnepségen, mert azt hiszi, Erhard szándékosan hasította fel az ejtőernyőt, hogy egyedül sütkérezhessen a dicsőségben. Bonicke rossz szemmel nézi a két fiatal repülő vetélkedését, mégis együtt felderítő útra küldi őket, mert a szolgálatban nem lehet személyes harag. De Paulsen mégis ugratja Erhardot és a vetélkedés vége, hogy a géppel nekivágnak a viharzónának, a szárnyak eljegesednek és az erdei tisztáson kényszerleszállásra kerül a sor. A pilóták megmenekülnek, de Mithoff alezredes eltiltja a repüléstől a két feylemezetlen katonát. A büntetés nagyon bántja az ambiciózus repülőket. Bonicke is sajnálja

őket és addig kérleli az alezredest, amíg ez végül mégis rájuk bíz egy fontos feladatot a gyakorlaton. Az ellenséges flottát kell felderíteni a tengeren, a két bajtárs végre is hajtja a megbízatást, de gépük a tengerbe zuhan. Rádió értesítik a szerencsétlenségről a repülőosztályt, de már estére jár és szinte lehetetlen, hogy a mentőhajó idejében rájuk találjon. Csak egy régi hadigép van a repülőtéren, a „D III. 88”, mely még a világháborúból itt maradt, mert Bonicke kegyelettel őrizi. Hogy a fiukat megmentse, a vén sas felszáll a veterán géppel és meg is találja őket. A fiukat kimentik, de Bonicke gépe motorhiba miatt a tengerbe esik és a vén sas hullámsírba merül utolsó hőstette után.

A német léghadsereg ifjú katonáinak bravuros életét látjuk ezen a filmen hatásos történet keretében. A félelmetes germán légi flotta rettenhetetlen bátorságú fiatal tagjai vonulnak fel a néző előtt magánéletükkel, vasfegyelmű szolgálatukban, egy impozáns hadgyakorlat kapcsán. A jól felkészültség, bátorság, diszciplína és végtelen bajtársiaság német himnusza ez a film, amely egyetlen magyarzata is azoknak a dicső sikereknek, amelyekkel a német hadseregek már kilencedik hónapja büszkélkedhetnek Európa különböző harcterein.

V. D.

A témától a forgatókönyvig

Irta:

RODRIGUEZ ENDRE

A filmgyártás két nagy kérdése közül az elsőre már megfelleltünk. Tudjuk, hogy „mit” akarunk gyártani. A film művészileg és technikailag elkészített könyve készen van. A gyártásvezető munkatársaival befejezte a film anyagi és irodai előkészítését. A rendező elkészült a technikai és művészeti előkészítés munkájával.

Ezzel az első fejezet lezárult. Most következik a második kérdés: „hogyan?” Vagyis a film tulajdonképpeni művészete és technikai munkája.

A film ugyanis művészet és nem ipar. A film nem a filmgyárban, hanem a műteremben készül. És éppen azért, mert a film művészet, a filmgyártást nem lehet „megtanulni”, mint például a festőművészetet. A „film-művészetnek”, mint minden más „művészetnek”, elengedhetetlen és alapvető kelléke a fejleszthető, kiképezhető, de nem adományozható és elsajátítható „tehetség” és az „arraszületettség”. Akinek hangja és hallása van, az lehet „énekművész”, akiben megvan a festőművészeti tehetség, az lehet „festőművész” és „színművész” is csak az lehet, akiben megvan az „istenadta tehetség”.

A film „művészete” is tehetségeket követel, akik elsajátíthatják és művészi elképzeléseik szolgálatába állíthatják a filmtechnika számtalan billentyűs gépezetét, akárcsak a zongoraművész a zongorát, a festőművész az ecsetet.

A film „művészete” a legátfogóbb művészet. Egyesíti magában a „festőművészetet”, a „színművészetet” és a „zene-művészetet” azok minden lehetőségeivel.

A film művészeti munkatársainak tehát, legyen az cutter, hangmérnök, operatőr, tervező vagy ügyelő, nem iparosoknak, hanem valóban művészeknek kell lenniük.

Fokozottabb mértékben áll ez természetesen a film rendezőjére, akinek a kezében fut össze minden. Az ő egyéniségétől függ, hogy az, amit alkot, a filmművészet egyik alkotása, vagy a filmipar egyik terméke lesz-e.

A film művészi munkáit tehát a „filmrendezés” gyűjtőszóban foglalhatjuk össze, miután a filmrendezőnek a film mindhárom művészi ágazatában egyformán művésznek kell lennie. A művészi munkatársak pedig valamenynyien rendezők, mert mindegyiküknek tarisznyájában ott van a jövő rendezőjének marsallbotja.

Most nézzük magát a filmét, mint művészetet és boncoljuk szét elemeire.

„Hogyan” formálja látható képpé a rendező az író gondolatait?

„Hogyan” kelti életre a könyv elképzelt alakjait és „hogyan” mozgatja azokat?

„Hogyan” fűzi össze művészileg a látható képet és a hallható hangot: a zenét, éneket, beszédet és zörejeket?

Ez a filmművészet három alapvető kérdése.

„Hogyan” fejezi ki képben az író gondolatait?

Erre a kérdésre a rendezőnek, mint festőművészeknek kell válaszolnia.

A film elsősorban vizuális művészet, tehát a gondolatokat képekben kell kifejezni. A film minden kockája egy-egy

kép. Olyan kép, amely akkor is kifejez egy gondolatot, ha „alatta nincs zene”. Elsősorban tehát képszerűen ki kell fejeznünk, — akár csak a festőművésznek, — magát a jelenetnek az alaphangulatát. Meg kell adnunk a jelenetnek a keretet, ki kell emelnünk az egészből azt a részt, amelyre, vagy amellyel a figyelmet felhívjuk.

Hogy „hogyan”, ez a művészet! Ezt nem lehet sem tanulni, sem tanítani, ezt a művésznek kell megéreznie. Hogy egy példát mondjak: éppen úgy kifejezheti a magányt egy kis padlásszobában egyedül ülő alak, mintha az a végtelen sivatag közepén állna. De ugyanazt érzékeltetheti egy zsúfolt bálterem forgatagában pár nélkül lézengő ember is. Vagy egy másik példa: a halált nem szülködés letakart holttest mellé állított két égő gyertyával kifejezni. Ugyanez kifejezhető egy ökölboszorított kézzel, amelynek ujjai lassan kinyílnak, vagy egy virággal, amelyet a szél letör, vagy a haldokló arcáról az ablakon keresztül felfutó géppel a felhős égre. Hogy a kínálkozó lehetőségek közül melyiket alkalmazzuk, azt a „művészi elképzelés” szabja meg.

Ugyancsak művészi elgondolás alapján történik minden egyes jelenet képszerű beállítása. Az operatőr csak a rendező elképzelésének művészi kivitelezője. Ő csak azért felel, hogy amit felvesz, fotográfiailag szép legyen. Hogy azonban mit vesz fel, azt a rendező szabja meg és elsősorban ő viseli érte a felelőséget, de viszont, ha az jó, úgy az érdem is az övé.

A film képszerűségének egyik igen nagy lehetőséget nyújtó eszköze, — ellentétben a színpaddal, — a kép és a néző közti távolság korlátlan változtathatósága. Vagyis: ha a rendező akarja, úgy csak a szereplő szemét mutatja, a következő képből pedig akár hófedte óriáshegyeket varázsolhat a nézők szemé elé. Miután pedig a gép optikája a közönség szeme, tehát a közönséget könnyűszerrel viheti magával. Ha akarja, úgy előresiet nézőivel, hogy valami érdekesebb részletet közelről megtekintsen, vagy követi a szereplőt hegyenvölgyön át, leszállhat velük a tenger mélyére, vagy fel a magasba, a felhők birodalmába. Korlátlan lehetőségek állnak tehát rendelkezésére, de hogy mikor melyik gépállást választja a rendező, hogy egyhelyből, vagy mozgó géppel örökíti-e meg a jelenetet, azt ismét csak a „művészi elképzelés” szabja meg.

A második kérdés: „hogyan” kelti életre a rendező az író elképzelt alakjait?

Erre a kérdésre a rendező, mint a film összes szerepeit eljátszó színváltás felelhet. Ez nem elírás, nem is túlzás. A rendezőnek, legalább is elméletileg, igenis színésznek kell lennie. Eppen úgy el kell tudni játszania képzeletében a fiatal bakfis szerepét, mint az ősz aggasztánát, mert különben nem tudja megmagyarázni elképzelését. A rendezés ugyanis alkotás és nem kritizálás. Vagyis: nem rendezés az, ha így állítja be a rendező a jeleneteket: „Kérlek, te itt ülsz, te pedig bejössz, odaülsz mellé, a többi, ugyebár, tudjátok!” és azután kritizálni kezdi, amit látott.

Ez az egyik oka annak, hogy a színészhez nem értő rendezők csak beérkezett sztárokkal tudják elképzelni a filmgyártást, mert azok maguktól eljátszák a szerepet. Hogy azután a jelenetek szünetesnek, mert mindegyik színész a sa-

ját elképzelése szerint domborít, azt rendszerint elég későn, a kritikusok veszik észre.

A rendezőnek tudnia kell, hogy mit és hogyan képzelt el. Csak ő tudhatja a jelenetet a film többi jelenetéhez hozzáhangolni. A színész biztonságát növeli, ha érzi, hogy rendezője tudja, mit akar és nem bízza a szerepet teljesen a színész elgondolására. Ellenkező esetben a színész elveszti biztonságérzetét, mert mindig arra gondol, hogy ha ő esetleg rosszul fogta fel a jelenetet, rendezője nem fogja kijavítani, hiszen az maga sem tudja, mit akar.

A filmfelvétel technikája ugyanis nem ad a színésznek folyamatos cselekményt. Itt, ellentétben a színpaddal, a színészek nem élhetik bele magukat a szerepükbe. Miután a filmet díszletenként csoportosított képek szerint forgatjuk, igen gyakran előfordul, hogy egy sorrend szerinti későbbi jelenetet egy héttel előbb vesznek fel, mint az azt megelőzőt. A rendezőnek tehát a fejében már készen kell lennie az egész filmnek, hogy az egyes mozaikkockákat egymáshoz simulóan elkészíthesse.

Hogy „hogyan” kelti életre a rendező az egyes alakokat, erre ismét csak az a válaszolhatunk, hogy ez a „művészet!”

Hogy „hogyan” mozgatja az életre keltett figurákat, az viszont a szereptől függ és a rendező művészi felfogásától.

Végül a harmadik kérdés: hogyan fűzi össze a képet és a hangot? Erre ugyan csak azt mondhatom, hogy ez *művészet*.

A hang, legyen az prózai dialógus, ének, vagy csupán zöreje, a film egyik gondolatokat, hangulatokat, érzelmeket kifejező *művészi* eszköze. Ennek *művészi* felhasználása szintén *művészet*.

A dialógusokkal nem akarok bővebben foglalkozni, mert azok nagyjában teljesen azonosak a színpad dialógusaival.

A zene kétféle lehet: vagy szerves és összefüggő része a képnek (pl. egy táncjelenet zenéje), vagy csupán a hangulat aláfestésére szolgáló zene.

Az utóbbit a kész kép megtekintése után komponálja meg a zeneszerző, a rendező ebben csak felülbírálati szerepkört tölt be. Viszont az előbbi esetben igen kényes és nagy fantáziát igénylő *művészi* munka vár a rendezőre.

Hiába komponált a zeneszerző a filmhez remek zenét, ha a rendező azt nem tudja megfelelő képekkel szervírozni. Nem elegendő egy zeneszám képét egyszerűen felvenni, meg is kell azt komponálni, akárcsak a zenét. Hogy egy példát mondjak: van egy remek, fülbemászó keringőnk. A rendező erre leállítja a gépet egy pontra és onnan addig forgatja a táncoló párokat, míg a zene tart. Erdekess és *művészi* képet kapunk? Nem! De ez nemcsak a képet, hanem magát a különben igen jó zenét is unalmassá teszi. Viszont, ha *művészi* elgondolás szerint a zenét megfelelő képekkel támasztja alá, esetleg a kevésbé jó zenét is érdekessé és *művészi* élménnyé varázsolhatja.

Ime a film három fő „művésze”. Hogy a rendező ezeket hogyan egyesíti filmjében, az a „művészet”. Ha virtuóz, akkor a gondolatok és történések egész sorozatát fejzheti ki a lehető legegyszerűbb eszközökkel.

Vegyük például a következő cselekményt: valaki idegesen vár valakit. Az idő múlik. Nem jön. Végre. Közvetedik az ajtóhoz, azonban a remélt jó hír helyett

Kérdődik
a repriz-szezon,
jegyezze elő idejekorán
filmjei dukkózását

ARANY
FILMDUCCO

Laboratórium: Dankó-u. 22. Tel.: 149-489
Városi iroda: Erzsébet-krt. 13. Tel.: 421-183

csalódottan tér haza. Az ajtó előtt megáll, gondolkozik, hogy a rossz hír közölgése-e. Hallgatózik: vajjon, aki a hírt várja, ébren van-e. Aki pedig várja, az nem meri megkérdezni, mert fél megtudni a valót. Az ajtó előtt álló küzlgő magában, azután továbbmegy, nem meri a hírt közölni. Annak pedig, aki a hírt várta, lelkében összeomlik az egész világ. Tanácstalan letargia vesz rajta erőt.

Érzékeltethetjük ezt a cselekményt és gondolatokat három egészen banális alkotóelemmel, mint például: lepések zaja, óráketyegés és asztallapon nyugvó kéz.

A kéz ujjainak ideges dobolásával a türelmetlen várakozást, az asztallapba kaomszerűen belevájó ujjak a feszült figyelmet, az ernyedten elnyúló kéz pedig az összeomlott reményeket és tanácstalanságot maradék nélkül érzékelteti. Az idő múlását az óra ketyegése tökéletesen kifejezi. A hazatérő minden gondolatát közölhetjük pusztán lépteinek zajával. Ahogy lép, ahogy megáll, lép, újra megáll, majd bizonytalan léptei eltávolodnak: mindent ki tud fejezni.

Ezzel csak egy példát akartam adni, hogy a film három alkotóművészetének egy-egy apró elemével milyen egyszerűen és mégis művészi módon oldhatunk meg egy jelenetet.

A film alkotása tehát a szó nemese értelmében vett igazi művészet.

Bármilyen született tehetség is azonban valaki és megvannak a művészi elképzelései, egyszerűen kinevezni rendezőnek nem lehet. Előbb meg kell tanulnia a film felvételtechnikájának minden fogását, meg kell ismernie a hangszert, amelyen játszani akar.

És most befejezésül még valamit. Igen gyakran — és joggal — éri a magyar filmeket az a vád, hogy hiányzik belőlük az a *művészet*, amit némelyek külföldi filmekben úgy megcsodálnak.

Sajnos, a vád igaz. De egyet ne felejtessenek el a vádlók. Kilenc és tíz felvételi nap alatt lehet filmet akkordban „gyártani”, de nem lehet „művészi alkotni”. Mi is tudnánk jobb és művészebb filmeket produkálni, ha azok kidolgozására időt kapnánk. Sajnos viszont: az idő pénz és pénz az nincs. Már pedig egy film művészi feldolgozásához idő és pénz kell. Hogy miért, azt látni fogjuk, ha részletesen foglalkozunk a film felvételének és rendezésének technikájával.

(Folytatjuk)

Filmllexikon

A műlheti posta egy szerény prospektust hozott nekünk és megtudtuk belőle, hogy Castiglione Henrik kereskedelmi tanácsos, a Corso Filmszínház és a Sláger filmkölcsonzövület igazgatója, valamint Székely Sándor okleveles gépészmérnök, az OMME éveken át volt szakértője és a Filmtechnika volt szerkesztője most rendezti sajtó alá az első magyar filmlexikont.

Több, mint egy évtizede, a különböző lexikonok konjunkturájának idején került fel először egy magyar filmlexikon terve. Azóta a szakma tollforgatói több ízben is kacérkodtak a nagy tervvel, hogy — külföldi mintára — a magyar filmszakírók is maradandó irodalmi emléket állítsanak a körülbelül négyévtizedes múltú mozgóképfénykép-komplexumnak egy a szakember és a nagyközönség számára egyaránt szükséges és hasznos filmlexikon alakjában.

De a kétségkívül hatalmas, kollektív és felelősségteljes mű felvetői eddig még minden alkalommal megfeneklettek, részben az óriási munka előtt, nagyrészt azonban az ilyen lexikkal járó roppant kiadási költségek miatt. Ha most végül konkrét formában hallunk hírt az első magyar filmlexikon közeli megjelenéséről, örömmel és elismeréssel üdvözöljük azokat, akik ebbe az előttünk heverő nagy fába végre belemerik vágni a fészéjükét.

Nyugtával szoktuk dicsérni a napot és amit alább bátorkodunk megjegyezni, távolról sem célozza azt, hogy elébe vágjunk a készülő filmlexikonnak és kritikát gyakoroljunk fölötte, amikor azt talán csak az év vége felé lesz alkalmunk szemtől-szembe látni és forgatni. Szerény, de koránsem szakszerűtlen véleményünk alapján azonban egyáltalán nem így képzeltük el egy ilyen monumentális munka startját. Az egyszerű külsejű prospektus ugyanis nem kelti bennünk azt a bizalmat és megnyugvást, hogy a lexikon a filmkultúra egyetemese tárháza lesz. A közölt mintacímoldal, amely ízelítőnek, tájékoztatóként készült és azért, hogy a szerkesztők, illetve kiadók a könyv megrendelésére hangolják kartársaikait és a nagyközönséget, egyenesen célt téveszt. A mintacímoldal rapszódikusán feldolgozott címszavai ugyanis a szakember számára nem eléggé szakszerűek, a laikus közönség pedig nem talál bennük elegendően érthető és népszerű magyarázatot.

Alapvető hibája a lexikon beharangozásának azonban az a negatívum, hogy egy ilyen, a szakma szövevényes és sokfelé tagozódó ágazatait felvonultatni akaró, csalhatatlan, egyedül illetékesnek szánt és mindennapi használatot célzó, összefoglaló, retrospektív vademeceum szerkesztését mindössze ketten tulajdonították ki maguknak, ahelyett, hogy a körülbelül harminc főcsoport több ezer címszavának feldolgozói sikere, illetékessége és hitele érdekében egy tíz, húsz, esetleg harminc tagból álló szerkesztőbizottság publikálásával, illetve felkérésével előre biztosították volna a munka szakszerűségét, súlyát és autoritását.

Szakmai ügyszeretünk ezeket a jó és hasznos tanácsokat küldi az első magyar filmlexikon szerkesztőinek — ha ugyan már nem késő! V. D.

TECHNIKA

SZERKESZTI: KARBAN JÓZSEF

A korszerű fénymennyiségmérő

A rétegcéllás (fényelemes) fénymérő bevezetése nagy segítségére volt a fényképező amatőröknek. A kisméretű műszer még a tapasztalatlan amatőr kezében is értékes segítőtársnak bizonyult, mert megkönnyítette az exponálási idő megközelítő meghatározását különböző világítási körülmények mellett. A műszer-szolgáltató adatok — miután csak nagyobb felületek világosságát „méri” — kiegészülnek a modern képanyagok nagy kiegyenlítő képességével. Bár az adatok megközelítően használhatók, mégis megállapítható, hogy az ilyen integrál műszer csak átlagértékeket szolgáltat.

Könnyebb megértés céljából álljon az alábbi példa:

Sötét ruhájú alakot óhajtunk fényképezni. A példa kedvéért egyszer fekete háttér elé, egyszer fehér háttér elé állítjuk. A megvilágításmérő, ha az alak fehér háttér előtt áll, lényegesen rövidebb exponálási időt mutat, mint akkor, ha az alak fehér háttér előtt áll.

Az eredmény mutatja, hogy a közhasználatú megvilágításmérő az átlagos fényértékeket közli, melyet az alak, illetve a háttér visszaver.

Feltételezve, hogy a felvétel csakis az

alakról készül, megállapítható, hogy az átlagos megvilágításmérő szolgálta adatokhoz még bizonyos tapasztalat is szükséges, hogy használhatóvá váljék filmfelvételek, tehát operatőrök számára.

A filmfelvételeknél az átlagos fénymérők használata kielégítő eredményt nem adhat. Itt csak remissziómérőt használhatunk, amely a felvételi tárgy fényértékének pontról-pontra való mérését megengedi.

A laboratóriumokban ilyen készüléket már régebben szerkesztettek, azonban kényelmetlen nagyságuk, nehézkes kezelésük és aránytalanul magas árak miatt csak akkor lehet műtermi használatukra gondolni, ha lehetséges olyan személy alkalmazása, aki kizárólag a fényméréssel foglalkozik.

A sokoldalú kívánságnak, hogy a kicsi és könnyen kezelhető rétegcéllás mérőszekélyt a filmfelvételeknél is használhassák, az Agfa sorozatos kísérletei feleltek meg. A rétegcéllás mérő használata lehetséges, de szükséges, hogy a használható adatokhoz más utat válasszunk.

Az Agfa Lux-mérő alkalmas a megvilágítás-erősség mérésére. Míg az átlagos megvilágításmérővel a visszavert fénymennyiséget mérjük, az Agfa Lux-mérővel a fényerősséget magán a megvilágított tárgyon mérjük, még pedig a felvétel irányában.

Visszatérünk az előbbi példához. A sötét ruhájú alakot ismét odaállítjuk a fekete és fehér háttérhez. Ha most az alakra eső fényt mérjük magán az alakon, tehát a géppel szemben, kapunk egy Lux-értéket, amelyet gyakorlati alapon, minden további nélkül, filmünk fényérzékenységéhez, optikánk nyílásához és az expozíciós időhöz alkalmazunk. Nyilvánvaló, hogy a fényerősség-mérésnél, függetlenül a háttértől, a példa alapján azonos Lux-értéket kapunk.

Ez a mérés különösen a műtermi munkáknál jó eredménnyel használható! A közepes bevilágítás értékei könnyen megállapíthatók. Ennek birtokában minden operatőr saját tapasztalatai alapján iktatja be a csúcsfényt és a hatásvilágítást. Ha a közepes értékű bevilágítást nem mérjük, hanem csak becsüljük, szemünk elfáradásával könnyen világításbeli eltolódások származhatnak. Ez meglátszik aztán a csúcsfények és effektusok hamis beállításán. A következmény: esetleges túlexpozíció, kemény, vagy lágyan bevilágított felvétel.

K. J.

FELHÍVÁS!

A debreceni Apolló moziban bemutatott A férj közbeszól című Paramount-filmet, valamint kísérőműsorát, a Rendnek muszáj lenni című Poppey-filmet május hó 14-én továbbszállítás céljából nagyalakú bőrdöndben a debreceni nagyállomásra vitték. A pályaudvari málházó mérleg közelében elhelyezett bőrdönd eltűnt.

Felkérünk mindenkit, aki tud valamit a filmek sorsáról, szíveskedjék a Magyar Nemzeti Apolló Rt.-t, Budapest, VII., Erzsébet-kr. 45-47, vagy a Paramount Filmforgalmi Rt.-t, Budapest, VIII., Rákóczi-út 59., erről értesíteni.

Nemzeti Apolló Rt.,
Paramount Filmforgalmi Rt.

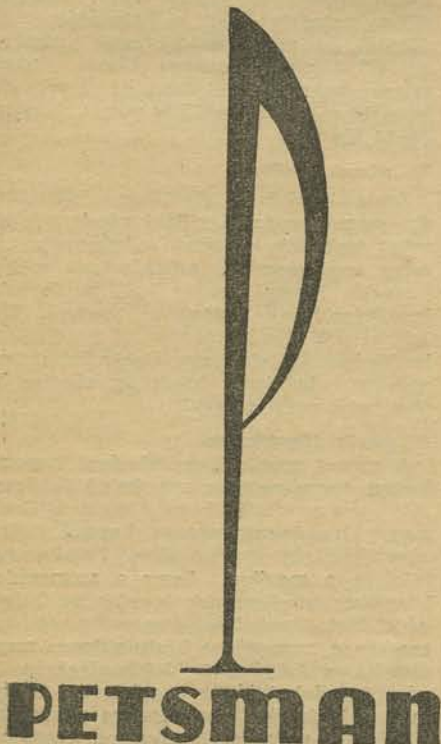
HIREK

ZSINDELY FERENC KITÜNTETÉSE

Magas kitüntetésben részesült Zsindely Ferenc dr. miniszterelnökségi államtitkár. A Kormányzó Ur Öfömlétsége, a miniszterelnök előterjesztésére a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemeinek elismerésül a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillagokkal adományozta a számára. Hosszú, érdemes közzolgálati múlt áll Zsindely Ferenc dr. államtitkár mögött, melynek során mindenkor úgy ismerték, mint puritán, tevékeny, nagytehetségű egyéniséget. Főispáni titkár, majd pénzügyminisztériumi titkár lett s midőn felépített képviselőnek, megválasztották az országgyűlés tagjává. Tevékeny részt vett a pártéletben is és alelnöke lett a Nemzeti Egység Pártjának, melynek egyik legnépszerűbb és legképzettebb tagja volt. 1938-ban ismét visszatért az aktív közzolgálatba és előbb a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, majd később a miniszterelnökségnek lett államtitkára. Nevéhez értékes és jelentős alkotások fűződnek. Filmvonalakozásokban is jelentős munkát fejtett ki Zsindely Ferenc dr. államtitkár, aki több mint egy évig az Országos Nemzeti Filmbizottság elnöke volt.

BABAY JÓZSEF ÉDESANYJA MEGHALT

Súlyos csapás érte Babay Józsefet, a kitűnő és népszerű író, számos magyar film szerzőjét. Édesanyja 73 éves korában Nagyatádon elhunyt. A somogyzöbi temetőben temették el a nagyasszonyt, akinek fia már életében irodalmi emléket állított sok-sok vidám és megható novellájában. Babay Józsefet mély gyászában barátai, az író-, művész- és filmvilág seregestől halmozta el őszinte részvételével.

PETSMAN

Mütermes:
Budapest, VI., Teréz-körút 3.
Telefon: 112—890
Lakás:
Csillaghegy, Királyok-útja 168
Telefon: 163—429

RÁDIÓ-ELŐADÁS A FRANCIA FILMEKRŐL

Május 26-án, vasárnap este a magyar rádió Budapest II. hullámhosszán filmelőadást közvetített francia filmek címen, amelyet Soós László tartott. Az érdekes előadás a jó, kevésbé jó és rossz francia filmeket ismertette tárgyak, feldolgozásuk, rendezőjük és főszereplőik szerint és azt a megállapítást tette, hogy a francia filmek talán több szívvel és lélekkel készülnek, mint az amerikai filmek, filmszerűség tekintetében azok alatt maradnak. Elmélyülő rádió-előadásában Soós László a következő újabb francia filmeket boncolgatta: *Gibráltár*, *Kínai expressz*, *Asszonyok a börtönben*, *Egy mozgalmas éjszaka*, *Allbi*, *Éjjeli menedékhely*, *Külvárosi szálloda*, *Café de Paris*, *Egy párisi ház*, *Eleven ördög*, *Szerelmi vihar*, *Csintalan asszonyok*. A francia filmsztárok pedig, akiket méltatott, ezek: *Erich von Stroheim*, *Sacha Guitry*, *Louis Jouvet*, *Victor Francen*, *Jean Gabin*, *Anabella*, *Simon Michel*, *Albert Préjean*, *Danielle Darrieux*, *Charles Boyer*, *Michele Morgan*, *Françoise Rosay*.

A DEUTSCHE FILMEXPORT VEZETŐJE BUDAPESTEN

Május 27-én Budapestre érkezett Kurt Hahne, a Deutsche Filmexport teljhatalmú megbízottja és a Märkische Film producer, hogy tárgyalásokat folytasson a Lévai-Nagy filmvállalattal a német nem-állami (tehát az Ufa, Tobis és Terra gyárak alkotásainak kivételével) filmgyártás produktumainak Magyarországra való importjára ügyében. A Berlinből érkezett Kurt Hahne magyar filmtémákat is keres részben csak Németországban német nyelven, részben pedig Budapestén magyar és német verzióban készítenő filmek számára. Értesülésünk szerint a német filmvezér ideutazásának első feladatát végérvényesen megoldotta, míg a magyar fővárosban gyártani tervezett magyar-német nyelvű film ügyében még folytatja tárgyalásait a Lévai-Nagy céggel. Kurt Hahne a hét végén visszautazott Berlinbe.

AZ „OKTATÓFILM KÖZLEMÉNYEK” MÁJUSI SZÁMA

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium Oktatófilm Kivendeltségének hivatalos lapja, az Oktatófilm Közlemények — Gesztí Lajos igazgató kitűnő szerkesztésében — május havi számában is sok és érdekes cikkel szolgálja a magyar oktatófilm ügyét. Ezek közül kiemeljük a következőket: Friedrich Copei: *Szemlélet és gondolkodás az oktatófilm útján*; Bán Márton: *A 16 mm-es filmdiapozitívok használatáról*; Jánosy Imre: *Az iparostanonciskola filmjei*; Farkas László dr.: *Székesfővárosi filmanyagunk a történelem- és földrajzintitás szolgálatában*; Zalányi Béla: *Élet a sekély tengerben*; Fiala Ferenc dr.: *Filmet a népiskolának!*

AZ ÚJ NÉMET FILMALMANACH JÚLIUSBAN JELENIK MEG

Az idén 18. évfolyamába lépő Reichs-Kino-Adressbuch 1940 évi kiadása július elején hagyja el a sajtót. Az utóbbi évben jelentős mértékben megnagyobbodott német film- és moziismeretkönyv következtében az idei almanach jóval terjedelmesebb lesz a tavalyinál. Bóti ára 30 márka lesz. Előzetes rendelésnél 25 márka az ára. Megrendelhető: Verlag Dr. Bührbanck & Co. K. G., Berlin W35, Rauchstrasse 4.

KÖNYV A MAGYAR CIGÁNYRÓL

Érdekes művészi munka jelenik meg július havában a magyar könyvpiacra — német nyelven *Zigeuner* (Ein Bilder-Buch vom ungarischen Zigeuner und seiner Kunst) címen Havas András Károly, a kitűnő, régi filmkritikus, a *Pester Lloyd* munkatársának tollából. A dűsan illusztrált és érdekesnek ígérkező könyv tulajdonképpen a külföld részére készül propagandacéllal. 48 egészoldalas képben (a szerző saját felvételei) felvonul a magyar cigányélet minden típusa, nagyja — Rigó Jancsától Dankó Pistáig —, akik között világhírűek is akadnak. Azonkívül a 10 leg szebb magyar népdal költője is gazdagítja a művészi munkát. Havas András Károly *Zigeuner* című könyve a Grill kiadásában jelenik meg és a *Pester Lloyd* nyomdájában készül.

SPORT-MATINÉ AZ URÁNIÁBAN

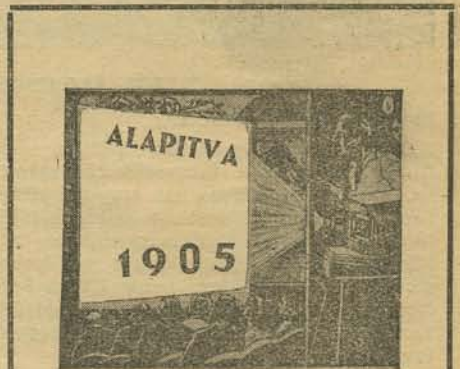
Június 2-án, vasárnap délelőtt nagy sikerű előadást rendezeti a *Képes Sport* című hetilap az *Uránia Színházban*, ahol a legszebb sportfilm újdonságok kerültek bemutatásra.

LEJÁRT A FILMGYÁRTÁSI

TERVEK BEJELENTÉSI

KÖTELEZETTSÉGE

Két héttel ezelőtt közöltük az Országos Nemzeti Filmbizottság felhívását, amely szerint a filmgyártóknak május 31-ig be kell jelenteniük gyártási terveiket adataiszerűen. Ez a bejelentési kötelezettség az elmúlt héten lejárt. A beérkezett bejelentések feldolgozása után kimutatászerűen fogjuk közölni az 1940—41-iki évadra gyártani tervezett magyar filmeket.

TORDA JÓZSEF

Első magyar
diapozitív specialista
Kitüntette: Paris, Grand Prix

BUDAPEST,
VII., Rákóczi-út 57/B
Telefon: 151—320

Reklámok
Üzemi tervezetek
Felolvasások diapozitívvei
Fotónagyítások

**SZINES LEICA-FELVÉTELEK
BEMUTATÁSA**

Május 29-én a *Gamma* rendezésében sajtóbemutatót tartottak a színes *Leica*-felvételekről a *Hungária Szállóban*. Mindaz, amit a megjelentek láttak, forradalmi jellegű a fényképezés terén. Megdöbbentő, hogy a színes felvételek mennyire a való életet, az élet pompás színeit adják, nem úgy, mint az eddigi színes filmek, amelyek fárasztólag hatottak a szemre. A tájképek, arcképek, nappali és éjjeli felvételek gyönyörű színekben, élethűen jelentek meg a vásznon a meghívottak csodálkozására. A *Leica*-előadás felejthetetlen élmény azok számára, akik a fényképezésben művészetet látnak. A sajtóbemutatón *Benzer Walter*, mint a budapesti amatőrök előtt jóismert és igen kedvelt *Leica*-specialista, *Baumann Antal* utóda mutatkozott be és ő folytatja a már tradícióvá vált vetített-képes előadásokat, amelyekkel a modern fényképezés gondolatát terjeszti széles körökben. A bemutatót ott volt *Juhász Zoltán*, a *Gamma* igazgatója is, aki maga is lelkes amatőr és szép sikerekkel dicsekedhet.

**SPORTFILMEK
A FŐVÁROSI ISKOLÁKBAN**

Az idei évadban minden fővárosi iskolában bevezették a filmoktatást és ezzel kapcsolatban másorra vették báró *Proff Kocsárd*-nének a leányok testneveléséről írt oktatófilmjét. Újabbán még egy sportfilm került a fővárosi iskolák műsorára: *Bárány István dr.* és *Csik Ferenc dr.* oktatófilmje az úszásról.

KÜLFÖLD

BALTI ÁLLAMOK

Balti kultúrfilmgyezmény

A litván sajtó, a litván, lett és észti filmgyártók revali tárgyalásairól számol be, amelyek a három kis ország kultúrfilmgyártásának kölcsönös felhasználását tűzte ki célul. A kezdeményezők az észtek voltak, akik egyidejűleg 3 revali moziban lett, 2 másikban pedig litván kultúrfilmvetítést tűztek műsorra. A tárgyalások az észti külügyminisztériummal folynak tovább.

A litván mozipark

A Litvániában legutóbb megnyitott 2 mozival a litván főváros mozijainak száma 16-ra emelkedett. A vidéken 70 mozi működik. A mozik bevétele az elmúlt évadban emelkedő irányzatot mutatott. Míg 1938-ban a mozilátogatók száma 1.900.000-re rúgott, 1939-ben majdnem 2.200.000 néző látogatta a litván mozikat. Az emelkedés nemcsak a nagyobb látogatottságnak a következménye, hanem annak is, hogy a mozik száma emelkedett.

BULGÁRIA

Az első bulgár játékfilm

Bulgáriában már több ízben kísérleteztek a multban a játékfilmgyártás megteremtésével, de mindezek sikertelenül. Most végre megszületett az első bulgár film, amely világháborús tárgykörből merítette forgatókönyvét. A filmet óriási sikerrel mutatta be négy héten keresztül a két legnagyobb szófiai mozi. A film sikere, valamint a mai nemzetközi helyzet valószínűleg újabb játékfilmgyártásra ösztönzi a bulgárokat.

NÉMETORSZÁG

Hollandia és Belgium semlegességéről

Dr. Fritz Hippler, a német népművelődési és propagandaminisztérium filmosztályának vezetője hosszabb ismertetésben számolt be arról, hogy filmtéren mennyire tartották meg Németország kisebb nyugati szomszédai a semlegességet. A cenzurára vonatkozólag megállapítja, hogy az egyáltalán nem dolgozott semlegesen, mert amíg a német híradókból a semlegességi alapon kivágatták a hadieseményeket, addig a Nyugat-Európai híradóknál ugyanezt nem vitték szigorúan keresztül. Hippler állítása szerint a német fegyverek győzelmét hirdető képeket egyáltalán nem engedték megjelenni, míg a német veszteségekről felvett beszámolókat bemutathatták a mozgók. Különösen Hollandiára vonatkozóan állapítja meg Hippler, hogy a semlegességet egyáltalán nem tartották meg, hanem németellenes politikát követtek. Ezenfelül játékfilmeknél, ahol természetszerűleg nem lehetett annyira a semlegességre utalni, mint híradófelveleleknél, Hippler ismertetése szerint szintén igen szigorúan jártak el a német filmekkel szemben és ahol nem lehetett politikai, vagy katonai okot találni, ott erkölcsi alapon tiltották be a filmeket. Hippler megállapításaihoz nem fűz hozzá semmit arra vonatkozóan, hogy a jövőben milyen rendszabályokat léptetnek életbe a német kézbe került holland filmellátás terén. Mihelyt közelebbit tudunk, tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

Kultúrfilm Gutenbergről

A német könyvnyomtatás megteremtőjéről az 500 éves jubileum alkalmával június végén rendezendő mainzi Gutenberg ünnepi héten kerül először bemutatásra az UFA kultúrfilmje *Die schwarze Kunst des Johannes Gutenberg*. Szakmai megállapítás szerint az újszerűen feldolgozott különleges kultúrfilm Németország határain kívül is nagy érdeklődésre tarthat igényt.

Egyéves a német-olasz egyezmény

A német-olasz egyezmény aláírásának egyéves évfordulóján olasz és német részről egyaránt megállapítják, hogy az összeköttetés kulturális téren is eredményes volt. A filmgyártással kapcsolatban kiemelik a szaklapok, hogy a német-olasz együttműködés mind a közös gyártás, mind a filmek bemutatása terén igen nagy haladásra vezetett a multtal szemben. A mai viszonyok között pedig csak további elmélyülés várható.

Kultúr-előadások.

Az a nagy szerep, amelyet a harmadik birodalom vezetősége a nemzet életében a filmek szánt, nemcsak a nagyközönség körében érvényesül, hanem a katonaság, rendőrség és munkaszolgálatosok táborában is. Berlini jelentés szerint Németországban havonként 15.000 filmelőadást tartanak átlag a katonaság, rendőrség és munkaszolgálatosok részére. Az előadásokon nemcsak filmet, hanem színdarabokat is mutatnak be, amely alkalmakkor a legkiválóbb német színészgárda lép fel.

Új német leadógép.

Amíg korábban általában legfeljebb 400 személyre szóló vidéki vándorelőadásokat tartottak, újabban a katonaság részére rendszeresített előadásoknál sokkal nagyobb tömeg részére kell hordozható leadókészülékeket üzemben tartani. Ebből a célból a *Klangfilm* új hordozható leadógépet állított össze, amely óriási termekben, hatalmas közönség részére is élvezhető vetítést nyújt.

A mozik légvédelme

A német mozik légvédelmével kapcsolatban természetesen sok helyütt felmerült az a nehézség, hogy a mozi épületében légvédelmi pince berendezésére nincs helyiség. Ezért a német *Filmkamara* felhívta a mozikat, hogy a szomszédos házakban igyekezzenek légvédelmi helyiséget biztosítani. Minthogy pedig ezt több esetben a szomszédos háztulajdonos megtagadta, a *Filmkamara* közbenjárására a németbirodalmi légügyi miniszter, valamint a légierők főparancsnoka rendeletet adott ki, melynek értelmében ezeket a kívánásokat felülvizsgálják és kötelezik a szomszédos háztulajdonosokat, hogy a hatóságtól megfelelően ítélt helyiséget a mozik légvédelme részére rendelkezésre bocsássák.

Moziszenét

rendelje

Molnár Ferenc
velítőszén-kereskedőnél

Budapest, VII., Erzsébet-körút 8.
Telefon: 140-736, 222-105

HIVATALOS RÉSZ

FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV., ESKÜ-TÉR 6

TELEFON: IRODA ÉS PÉNZTÁR 183-072. ELNÖK ÉS ÜGYV. ALELNÖK 183-073

Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság

205/1940. eln. szám.

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1940. V. 25-i, 115. számában.)

Az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság 1940. évi május hó 12-től 18-ig tartott ülésein

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. **Családi titok** (Le secret de polichinelle) (Csepreghy) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Paris-Cinema-Location filmgyárban 1939. évben készült, 2458 m. hosszú,

2. **Stan és Pan hamvazószerdája** (Helpmates) (M. G. M.) hangos bohózat 1 felvonásban a Metro Goldwyn Mayer filmgyárban 1931 évben készült, 530 m. hosszú,

3. **61. sz. Reklámtekeres** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült 18 m. hosszú,

4. **Ufa világhíradó 34. szám** (Auslandswoche Nr. 34.) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1940. évben készült, 392 m. hosszú,

5. **Istituto Nazionale LUCE 17. sz. híradó** (Pflumm) hangos riport 1 felvonásban a LUCE filmgyárban 1940. évben készült, 276 m. hosszú,

6. **20th. Century Fox hangos híradó XIV. évf. 20. sz.** (Fox Actualités) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1940. évben készült, 342 m. hosszú,

7. **Rajzos híradó 22. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 86 m. hosszú,

8. **Metro híradó 12. sz.** (M. G. M.) hangos riport 1 felvonásban, a M. G. M. és M. F. I. filmgyárakban 1940. évben készült, 348 m. hosszú,

9. **Magyar világhíradó 847. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 242 m. hosszú,

10. **Reménytelen eset — előzetes** (Hunnia) hangos reklám 1 felvonásban, Berlinben 1938. évben készült, 103 m. hosszú,

11. **Két férfi, egy asszony** (Rio) (Modern) hangos dráma 4 felvonásban, a New-Universal Pict. filmgyárban 1939. évben készült, 2126 m. hosszú,

12. **A férfi mind örült** (Reflektor) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1937. évben készült, 2599 m. hosszú,

13. **Bulldog Drummond titkos szolgálatban** (Bulldog Drummond at bay) (Harmonia) hangos színmű 4 felvonásban, az Ass. British Pict. filmgyárban 1939. évben készült, 2166 m. hosszú,

14. **Családi titok — előzetes** (Le secret de polichinelle) (Csepreghy) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 121 m. hosszú,

15. **Athén és az Akropolisz** (Athen und die Acropolis) (Művészfilm) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Berna filmgyárban 1936. évben készült, 303 m. hosszú,

16. **Botrány a cirkuszban** (Marx Brothers at the circus) (M. G. M.) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer

filmgyárban 1939. évben készült, 2415 m. hosszú mozgófényképeket.

b) **A Bizottság kísérő műsorul a kötelező arányszámú beszámíthatónak minősítette:**

Porcellán (M. F. I.) hangos kulturális film 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 488 m. hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet

c) **Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképezésekben szabad bemutatni:**

1. **Tommy — előzetes** (A megfagyott gyermek) (Kárpát) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1937. évben készült, 116 m. hosszú,

2. **A miniszter barátja — előzetes** (Ibusz) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1939. évben készült, 162 m. hosszú,

3. **Nemzeti gyermekhét** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 26 m. hosszú,

5. **Jenny Jugo Budapesten** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 18 m. hosszú,

6. **Olasz-magyar teniszmérkőzés** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 29 m. hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1940. évi május hó 18-án.

Dr. Szöllösy Alfréd s. k.
elnök,
miniszteri tanácsos.

HIRADÓK

849. sz.

1. Újjáépítési munkálatok Helsinkiben. (Suomi Filmi)
2. Gyarmatügyi kiállítás Nápolyban. (Luce)
3. A háború pusztítása Rotterdamban. (Ufatonwoche)
4. Előnyomuló német csapatok Belgiumban. (Ufatonwoche)
5. Az 1000. tejszövetkezet megalakulása. (M. F. I. — Nagy L.)
6. Színpompás úrnap körmenet Bényben. (M. F. I. — Nagy L.)
7. Magyarország női tornász bajnokságai. (M. F. I. — Zsabka)
8. Gépkocsizó dandár kormányzói szemléje. (M. F. I. — Horváth, Nagy L.)

36. sz.

1. A freiburgi áldozatok temetése.
2. Olasz hősök kitüntetése.
3. Dino Alfieri Berlinbe érkezik.

4. A német repülőgépipar fejlődése.
5. Munkában a német hadiipar.
6. A nagy nyugati offenzíva.
7. Ejtőernyős vadászok elfoglalják Rotterdamot.
8. Lüttich és Brüsszel elfoglalása.
9. A Maginot-vonal áttörése.

XIV. évf. 22. sz.

1. Az újból megalakult francia kormány.
2. Az olasz vasut százéves.
3. Az új kiállítás megnyitása New-Yorkban.
4. Ausztráliából újabb csapatok jönnek Európába.
5. Zürich a tavaszt ünnepli.
6. Hősök emlékünnepe Budapesten.
7. Az Ile de France óceánjáró elhagyta Newyorkot.
8. A szövetségesek hajórajja Alexandriában.
9. A párisi Notre-Dame-ban a győzelemért imádkoznak.
10. A newyorki Opera balettkara.

19. sz.

1. A Duce nagy ünnepség keretében kitünteti az afrikai és spanyolországi albániai harcosokat.
- 1a. A szertartás a himnusz éneklésével zárul. A zászlók viselőinek ezredeikhez. A jelenlévő hatalmas tömeg üdvözléssel üdvözlö a Birodalom alapítóját.
2. A Palazzo Veneziában, a győzelmek termében a Duce, Teruzzi miniszter és Balbo marsall fogadják a líbiai előkelőségeket és a littoriori muzulmán szövetség vezetőit.
3. A birodalom tengerentúli részeinek kiállítása.
4. Akadályverseny tankokkal és lovakkal Torinóban.

14. sz.

1. Roosevelt elnök beszéde a panamerikai kongresszus tudós-bizottságában Washingtonban.
2. Amerikai tengerészujoncok bemutatója San Diegoban.
3. Újból megnyitották a newyorki világkiállítást.
4. Képek a holland náború óráiból.
5. Reynaud francia miniszterelnök kiegészítette kormányát.
6. Képek a belga hadszínterről.
7. A közelkeletről hazahívott Weygand tábornok vette át a szövetséges csapatok főparancsnokságát.

HANGOS GÉPEMET

kölcsönadnám vagy eladnám.

Deli Lajos,

Budapest, Rákóczi-út 78. i. 1.

SZAKMAI CÍMTÁR

- Adler Ferenc** moziberendezés és moziképviselő, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 149-431.
- Agfaphotó, V.**, Vilmos császár-út 18. I. Tel.: 125-240.
- Alfa film, VII.**, Erzsébet-krt. 8. Telefon: 422-578.
- Apolló filmreklámvállalat, VII.**, Erzsébet-körút 9-11., II. em. Tel.: 131-415.
- Arany filmducco, VIII.**, Dankó-utca 22. Tel.: 149-489. Városi Iroda: VII., Erzsébet-körút 13. Tel.: 421-183.
- Atelier film, VII.**, Erzsébet-krt. 8. Tel.: 422-584. Raktár a házban.
- Balogh-Orbán, VIII.**, Tisza Kálmán-tér 15. Tel.: 132-940.
- Bauer vetítógépek és adapterek** (Bosch Róbert kft.), V., Váci-út 22-24. Tel.: 292-338.
- Bel- és külföldi filmellenőrző kft., VII.**, Erzsébet-körút 8. III. Tel.: 222-699.
- Bosch Róbert kft.** (Bauer vetítógépek és adapterek), V., Váci-út 22-24. Telefon: 292-338.
- Brückner János** mérnök, az MMOE szakértője, XI., Ulászló-utca 62. Telefon: 457-650, vagy Mechanikai és Elektromosipari szakiskola, tel.: 130-293.
- Cinema, VII.**, Erzsébet-körút 8. Telefon: 422-582. Raktár a házban.
- Continental film, VII.**, Erzsébet-körút 13. Tel.: 421-183. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Csepreghy film, VII.**, Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 221-022.
- Deák film, VII.**, Erzsébet-körút 8. Telefon: 222-105. Raktár a házban.
- Déliab film, II.**, Málna-u. 5. T.: 134-054.
- Diatyp laboratórium, VII.**, Rottenbiller-u. 19. Tel.: 145-304.
- Eco film, VII.**, Rákóczi-út 12. Telefon: 342-976. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 342-984.
- Electra film, XIV.**, Thököly-út 21. Tel.: 337-578.
- Electric kinotechnikai vállalat**, vetítógépek, hangleadó készülékek, vetítőszenek stb. legnagyobb raktára, VIII., Röck Szilárd-u. 18. Tel.: 344-782.
- Engel Fülöp, V.**, Sas-u. 7. Tel.: 184-005.
- Erdélyi filmgyártó kft., VII.**, Erzsébet-krt. 8. Tel.: 420-199.
- Farkas J. M., VIII.**, József-körút 19. Tel.: 132-805.
- Fehér Endre, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 135-696.
- Ferrania, V.**, Tükkör-u. 5. Tel.: 129-139.
- Filmtyp laboratórium, XIV.**, Szentés-u. 60. Tel.: 296-371.
- Filmcenzúra, IV.**, Eskü-tér 6. Telefon: 183-072, aleln.: 183-073.
- Filmexpress kft., VII.**, Erzsébet-körút 9. Tel.: 133-671, 133-672.
- Filmértékesítő, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 221-609.
- Filmfotó üzem és laboratórium, Altmayer J., VIII.**, Röck Szilárd-u. 11. Telefon: 130-805.
- Filmkamara, VI.**, Bajza-u. 18. Telefon: 220-855, 422-961.
- Filmservice, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 144-838, 136-388.
- Fortuna film, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 421-982. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.
- Fox film, VIII.**, Rákóczi-út 9. Telefon: 139-437, 131-658. Raktár: VIII., Rákóczi-tér 11. Telefon: 139-437, 131-658.
- Gevaert, V.**, Deák Ferenc-tér 3. Telefon: 180-318.
- Grawatsch Ottó, VIII.**, József-körút 71. Tel.: 145-193.
- Gyimesy Kásás Ernő**, a MAGYAR FILM kiadóhivatali főnöke, XIV., Semsey Andor-u. 7. Tel.: 499-752.
- Hajdu film, XIV.**, Gyarmat-utca 39. Tel.: 279-999.
- Hamza film, XIV.**, Gyarmat-utca 39. Tel.: 297-999.
- Harmonia film, VII.**, Akácfa-u. 7. Tel.: 135-287. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 342-984.
- Hausz Mária** filmkölcsonzó és filmgyártó kft., VII., Erzsébet-körút 9-11. IV. Tel.: 142-424.
- Hebel Gyula** szállító, VI., Váci-út 1. Tel.: 115-947.
- Helikon filmvállalat, VIII.**, Röck Szilárd-utca 24. Tel.: 133-765. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Hirsch és Tsuk, VII.**, Dohány-u. 42. (Kamara mozi.) Tel.: 143-835, 144-027.
- Hungária film kft., VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 422-010.
- Hunnia filmhelyező irodája, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 145-435, 145-434, 145-433.
- Hunnia filmgyár Rt.** (Filmipari Alap), XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999, 297-622, 297-085, Bingert János dr. ig. lakása: 296-060.
- Ibusz filmszállítás és kölcsonzés, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 146-396.
- Imago filmelőállító és forgalombahozó kft., Akácfa-u. 7. Tel.: 135-287.**
- Kamara, VI.**, Bajza-u. 18. Tel.: 220-855, 422-961.
- Karossa Foto, Filmfoto technikai laboratórium, VII.**, Rákóczi-út 8/a. Telefon: 140-421.
- Kárpát film, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 422-577, 220-299. Raktár a házban.
- Kino film, VIII.**, Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942. Raktár a házban.
- Kino foto, XIV.**, Thököly-út 150. Tel.: 496-602.
- Kodak, V.**, Báthory-u. 6. Tel.: 114-158, 114-184.
- Kovács és Faludi laboratórium, XIV.**, Gyarmat-u. 35. Tel.: 297-855. Synchron műterem: XIV., Gyarmat-u. 49/b. Tel.: 297-487.
- Kormos Miklós** filmvállalata, VII., Erzsébet-körút 9-11, III. 6. Tel.: 422-574.
- Kovács Emil és Társa, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 421-948. Raktár a házban.
- Központi filmkezelő, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 144-863, 139-990.
- Krupka filmgyár és laboratórium, XIV.**, Bácskai-u. 29/b. Tel.: 496-741.
- Lajta Andor, XIV.**, Thököly-út 75. Tel.: 297-076.
- Lévay-Nagy filmgyártó és filmkölcsonzó kft., VII.**, Erzsébet-körút 13.
- MAGYAR FILM, VI.**, Bajza-utca 18. Tel.: 220-855, 422-961. Szerkesztő: Váci Dezső, VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386.
- Magyar Film Iroda Rt., IX.**, Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 146-346, este 7 órától reggel 9 óráig, valamint vasár- és ünnepnap: 146-343. Játékfilmgyártás: 146-342. Színészöltözők: 140-727. Feliratkészítő üzem: 139-211. Híradókiadás: VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145-510. Fényképezem: VIII., Sándor-u. 5-7. Tel.: 145-510. Filmkölcsonzó-osztály: VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222-098.
- Magyar Film Otthon, VI.**, Eötvös-u. 25/b. Tel.: 122-463.
- Magyar Írók Filmje Rt.**, Gyártási iroda: XVI., Gyarmat-utca 39. Tel.: 297-999.
- MIF kölcsonzó Rt., VII.**, Erzsébet-körút 13. Tel.: 420-796, 420-798.
- MMOE, VIII.**, Csokonay-utca 10. Telefon: 136-005.
- Matador film, VIII.**, Sándor-tér 2. Tel.: 132-774. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.
- Márkus Jenő, XIV.**, Hungária-körút 135. Tel.: 296-749.
- Mester film, XIV.**, Thököly-út 116. Tel.: 296-269.
- Metro-Goldwyn-Mayer, VIII.**, Sándor-tér 3. Tel.: 144-424, 144-425. Raktár a házban.
- Mozgóképzemzeti Rt. kölcsonzóosztálya, VII.**, Akácfa-u. 4. Tel.: 144-487, 144-488. Raktár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144-486.
- Magyar Mozgófénykép-gépezézők Országos Egyesülete, VIII.**, Népszínház-utca 19. I. (D. u. 2-4.) Tel.: 337-598.
- Modern film kft., VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-000.
- Molnár Ferenc** vetítőszen-kereskedő, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 140-736, 222-105.
- Művészfilm, VII.**, Rákóczi-út 40. Tel.: 340-397. Raktár a házban.
- New York kávéház, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 131-980, 131-981.
- Objectiv film, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 422-580.
- Oktatófilm kirendeltség, VIII.**, Csepreghy-utca 4. Tel.: 330-926.
- Oláh György** gépészmérnök, a Zeiss Ikon A. G. mozigépeinek képviselője, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 349-933.
- OMME, VIII.**, Csokonay-u. 10. Telefon: 143-013.
- Orbán-Balogh, VII.**, Tisza Kálmán-tér 15. Tel.: 132-940.
- Pacséry László, XII.**, Királyhágó-utca 16. Tel.: 155-992.
- Pajor Ferenc, VII.**, Munkás-u. 3/b. Telefonhívó: 144-087.
- Palatinus film, VII.**, Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 145-411, 145-412.
- Palló film kft., VII.**, Erzsébet-körút 13. Tel.: 421-183. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8. Gyártási iroda tel.: 422-791.
- Pannonia filmlaboratórium, XIV.**, Thököly-út 61. Tel.: 497-775.
- Papp Béláné és Társa** betéti társaság, VII., Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 138-031.
- Paramount film, VIII.**, Rákóczi-út 59. Tel.: 134-437, 140-522. Raktár a házban.
- Pásztor film, VIII.**, Rákóczi-út 9. Tel.: 337-596.
- Pátia film, VIII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 221-807. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.
- Pegasus film, VII.**, Erzsébet-körút 7. sz. Tel.: 136-463.
- Petsman Ferenc, VIII.**, Mária-u. 19. Tel.: 136-449.
- Petsman László, VI.**, Teréz-körút 3. Tel.: 112-890. Csillaghegy: 163-429.
- Pflumm Tibor dr. filmkölcsonzóvállalata, VII.**, Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 137-711.
- Photophon film, VII.**, Erzsébet-krt. 8. Tel.: 422-005.
- Phöbus filmkölcsonzó, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-617. Raktár a házban.
- Pictura film, XIV.**, Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.
- Projectograph, VIII.**, Rákóczi-tér 11. Tel.: 132-201.
- Radó István, VIII.**, Népszínház-u. 14. Tel.: 138-091.
- Radó-Orbán** mutáció, VIII., Népszínház-utca 14. Tel.: 138-091.
- Reflektorfilm, VIII.**, Sándor-tér 4. Tel.: 142-529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140-722.
- Rex film, VII.**, Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 141-200.
- Schilling Gyula, VII.**, Rózsa-u. 33. Tel.: 141-009.
- Seidl és Veress Laboratórium**, lásd: Pannonia filmlaboratórium.
- Simonyi Vilmos** mérnök, az OMME szakértője, XI., Fehérvári-út 147. Telefon: 257-110.
- Sinus hangos filmservice, V.**, Pannónia-u. 44. Tel.: 493-957, állandó ügyelet.
- Sláger film, VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-618. Raktár a házban.
- Studio mozgóképgyártó és terjesztő kft., VII.**, Erzsébet-körút 8. Tel.: 420-579.
- Székely Sándor** mérnök, V., Pozsonyi-út 40. Tel.: 292-506.
- Szenásy-Macsássy** színes trükkfilmek, IV., Múzeum-körút 1/b. Tel.: 380-027.
- Takács film, XIV.**, Thököly-út 116. Tel.: 296-125.
- Tobis film, VII.**, Erzsébet-körút 16. Tel.: 222-603.
- Tелефонгяр R. T., XIV.**, Hungária-körút 126-128. Tel.: 297-930.
- Turul Szépművés Filmgyártó és Filmterjesztő Szövetkezet, VIII.**, József-körút 35. Tel.: 330-766.
- Turul Szövetség Szépművés B. E.** vetítő mozgalmi törzs, VIII., Röck Szilárd-utca 20.
- Ufa film, IV.**, Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 183-858. Raktár a házban. Telefon: 389-036.
- Universal film, VIII.**, Népszínház-u. 21. Tel.: 138-447, 138-448. Raktár a házban.
- Valter** reklámanyagkölcsonzó, vetítívászon-karbantartás, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 222-108.
- Váci Dezső**, a MAGYAR FILM szerkesztője, VIII., Üllői-út 42. T.: 136-386.
- Wamoscher Béla dr. filmvállalata, VII.**, Erzsébet-krt. 8. Tel.: 137-438.
- Warner Bros. First National, VIII.**, József-krt. 30-32. Tel.: 132-590, 142-464. Raktár: VIII., Népszínház-u. 13. Tel.: 144-317.
- Zeneszerzők Szövetkezete, IV.**, Gerlóczy-utca 3. Tel.: 189-306.